Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...онһоо 1921 оной ...н 21-нээ гарана. | № 12 (18335). | 1990 оной январиин 14, воскресени | Сэн 3 мүн.

БҮРИДХЭЛДЭ АБТАНА

Һунгуулиин Сэлэндүүмын 158-дахи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Г. И. Прокосов** бүридхэлдэ абтаба. Окружной комиссиин заседани дээрэ Сэлэндүүмын заһабарилгын-механическа заводой директор Л. В. Новиков, Сэлэнгын совхозой парткомой секретарь А. А. Воропаев, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой пенсионер Ц. Д. Цырендоржиев үгэ хэлэхэдээ, энэ кандидатурые һайн талаһаань тэмдэглээ.

Һунгуулиин Тамчын 156-дахи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар Галуута-Нуур станциин машинист **А. И. Ворстников** бүридхэлдэ абтаба.

Гусиноозерск хотын һунгуулиин Ленинскэ 63-дахи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретарь **Б. Д. Гармажапов**, Сэлэнгын түбэй районно больницын ахамад врач **Б. Н. Намдаков**, «Бурятэнерго» нэгэдэлэй генеральна директор **Г. О. Борисов** гэгшэд бүридхэлдэ абтаһан байна.

Һунгуулиин Тохойн 155-дахи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **З. Д. Очиров** бүридхэлдэ абтаба.

С. АЮШЕЕВ,
«Улаан Сэлэнгэ» газетын редакторай орлогшо.

...ТВАГАЙ ГАЗАР ДЭЭРЭ ...ЛОҺОН УУЛЗАЛГАНУУД

(ТАСС). КПСС-
Генеральна секре-
...эй Верховно Сове-
...гшэ М. С. Горба-
...хи үдэрөө Литва-
...тай уулзана. Тэрэ-
...ын ехэ сүлөөгүй
... үйлэ хэрэгүүд,
...публикын ажалшад-
...анууд телевизион-
...гануудта тодорхой-
...гдаһан, радиогоор
...аһан байна. Хотын
..., заводой клубта,
...йшанда совет хү-
...ын хэһэн хөөрэл-
...дхые январиин 12-
...э гараһан газетэ-
...өөр тайлбарилаа.
... «Лиетувос Ри-
... шпигель . соогоо
...дые толилоо: М. С.
... албанай хэрэгээр
...нь КПСС-ые тол-
...һан 1767 үдэрэй
...а үйлэ хэрэгүүдэй
...мүн гэжэ олохон
... шэнжэлэгшэд тоо-
...отоһоо 200 гаран
... оршодог респуб-
...стриальна ба соё-
...б болохо Шяуляйн
... уулзалгануудта
...арынь сүм зорюу-
... Горбачевой го-
...а ерэхэдэ, хотын
...ороо угтаба. Бү-
...дүтэлжэ, тэрэниие
...ын транспарант-
...ил Сергеевич ан-
...дуулба.
...алтай «амаршалга-
...аа бии болоно
... тэрэ хэлэбэ. «Сэ-
...тарагшадые» рес-
... гаргахые хэншьеб
...шье һаа, «КПСС-ые
... гэжэ бэшээтэй
...эншьеб зурана.
...римтануудые ондоо
...н бэшэ дайралда-
... зүбшэн хэлсэебди.
...ин солдадуудта,
...ртида ажалша арад
...аар хандана гээ-
...ихаил Сергеевич,
...дадагбди. Иимэр-
...уряануудые бидэ
...бди.
...рбачев: нүхэдүүд,
...хала бшуу. Ажал-
...аряашадай, интел-
...үдэлмэришэдэй ха-
... ямар байһанһаа
... ехэ орёо боло-
...ика доторхи бай-
...дулдыдаха байна.
... яһатанай хүнүү-
...итэй, хоорондоо
...лбоотой байбал,
...рэ юумэ зура-
...енниин экрануудые
...н хуудаһануудые
...эгээдүүд юушье
...гүй.
...мэ этэгээдүүдтэй
...дэнэй гомдолтой
...улахань хашартай
...дхадаа СССР-эй
...тадуудай хэблэл-
...адай, Совет А...
... доромжолһон
...элдэг байһанинь
...ай.
...рбачев: үсэгэ ...
...дахин хэлэхэмни.
... Литвае һэргээжэ,
...соролоо, хэлзээ
...лган шэнэдхэлгын
...цууд өөһэдынгөө
... найдамтайгаар
... зэргэтэй. Хэрбээ
...у болоо һаань, би-
... муу болохо. Тии-
...удай нэгэдэлые
... нэгэнтэйнь эбгүй
... оролдодог хү-
... орожо болохо-
...эзэнэй тулада ху-
...дхэлгые эхилээ-
...ихаил Сергеевич,
...шье эбтэй зетэй
... байгаабди. Эндэ
... суг ажаһуухадаа,

хэн ямар хэлэн дээрэ хэлэхэб гэжэ хэншье заагаагүй. Хүн бүхэнэй шадалайнгаа зэргээр хүдэлхэ гээшэ шухала байгаа. Харин мүнөө энэмнай хэрэгсээгдэхээ болинхой. Манай Литвада демократи иимэ замаар хүгжэхэ ёһотой юм аал? Хубилган шэнэдхэлгые эхилжэ байхадаа, ямаршье хизаарлалтагүй иимэ демократи тээшэ эрмэлзээ бэшэбди. Манай элинсэг хулинсагуудай эндэһээ холо. хэбтэдэгшье һаань, бидэ Литвагай газарта хүндэтэйгөөр хандадагбди. Литва яһанай ажалшэ бэрхэ таряашадые хүндэлдэг гээшэбди. Теэд юундэ Литвагай газарые хүндэлдэг байһамнай сэгнэгдэхэеэ болёо юм?

М. С. Горбачев: Мүнөө Литвада иимэ политика бэелүүлдэг хүнүүд ямар нэгэ партийна, совет, ажахын эмхи зургаануудые толгойлхо эрхэгүй гэжэ һанагдана.

Энэ шанга, һанаа зобооһон темээр болоһон хөөрэлдөөндэ хүнүүд абаһаар оролсоно. Тэдэнэр һанаата болонхой, эхэнэрнүүдэй нюдэн дээрэ уһан гүйшэнхэй. Хэрбээ РСФСР-эй хото городуудай нэгэндэ байра дурадхаа һаань, үглөөдэртөөшье иимэ «һанаа зоборитой байдалһаа» зугадахаар бэлэнби гэжэ авиа-заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн В. Г. Морковкина мэдүүлнэ.

Хотын үйлсэнүүдээр машина үшөө хэдэ дахин зогсоо. Угтажа байгшад айлшанаа шадаал һаа удаан байлгахые оролдоо. Москвагай һонинуудаар һонирхоо, хубилган шэнэдхэлгын гол хуулинуудые Верховно Совет хэр түргөөр баталан абаха гээшэб гэжэ асуугаа. Тиибэ яабашье гол темэдэ — республика доторхи орёо хүшэр байдал тухай хөөрэлдөөнүүд болоо.

«Бридай» колхозой ажалшадай Михаил Сергеевичые угтажа байһан Шяуляйн заха хүрэхын тула саашаа ябаба. Энэнь эгээл һайн ажахынуудай нэгэниинь юм. Зүгөөр хүдөөгэй ажалшадай экономическа амжалтанууд айлшантай хэгдэһэн хөөрэлдөөнэй гол темэ болоо бэшэ.

М. С. Горбачев: бүхы хүнүүдтэ һайн байһай гэжэ бидэ булта хүсэнэбди. Хэрбээ газараа таһалжа, хүнүүдэй хуби заяае тоонгүй байжа эхилээ һаамнай, юуншье бүтэхэгүй.

Абяан: зарим нэгэн хүнүүдэй хэлэдэгэй ба бэшэдэгэй ёһоор, бидэ ородуудые гомдохоодоггүйбди, эндэһээ намнаха гэнэгүйбди. Зүгөөр телевизорээр Россин хооһорһон тосхонуудые ородууд һанаа амар яажа харанаб, хооһорһон түрэл дайдынгаа түлөө юундэ зүрхэеэ үбдэнэгүйб гэжэ нэгэ юумэ ойлгожо шаданагүйбди.

М. С. Горбачев: теэд юундэ литовецууд 50 жэлэй саана гэдэргээ бусаһан юм, танайхяар, баһал өөрынгөө түрэл газарые мартаһан болоно гү?

Абяанууд: тиихэдэ хэсүү саг байгаа, хүнүүдэй дураар болоогүй.

М. С. Горбачев: тиимэ даа, ажабайдал баадхаа ха юм даа. үсэгэлдэр завод дээрэ белорус хүн үгэ хэлээ һэн. Тэрэ Минскдэ хүдэлһэн, һайхан республикада ажаһууһан, теэд өөрынгөө Эхэ орондо юундэ урбаабши гээд баһа тэрэниие зэмэлхэтнай гээшэ гү?

Абяанууд: Үгы, үгы. Тиигэжэ болохогүй.

М. С. Горбачев: республикаһаа гаража ошохо уряа шэнгеэр бусад үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдэй ойлгохоор үгэнүүдые хэлэһэнэй хэрэггүйл даа.

Абяан: Энэ зүб, теэд Россида бидэнэй түйлаһан хэмжээндэ хүрэтэр хүдөө ажахые баһал үргэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ бүхы асуудалнууд шиидхэгдэхэ.

М. С. Горбачев: бусадһаа үлүү һайнбди гэжэл бодоно гээшэ хат даа. Хэрбээ ородой хизаарнуудые зэргэсүүлжэ эхилээ һаамнай, мүнөөшье Ставрополиин хизаарые, Краснодарай хизаарые сасуулжа үгэхөөр бэлэнби.

Абяан: Михаил Сергеевич, манда тиимэ газар үгы ха юм даа. Тэндэхи газар һураггүй үрэжэлтэй ааб даа.

М. С. Горбачев: бидэнэрһээ таһаржа, байдалаа һайжаруулхабди гэжэ таанад дэмы һананат. Хүн бүхэнэй өөрынгөө хэрэгэй түлөө һайнаар харюусажа, арад бүхэн бэеэ даанхай байдал, экономическа бэеэ даанхай байдал бэелүүлжэ, харилсаа холбоогоо һайжаруулха хэрэгтэй. Энэмнай гурбан дабхар зүб. Зүгөөр хэдэн арбаад жэлнүүдтэ байгуулагдаһан юумые һандаргажа болохогүй. Харин иимэ юумэнэй болоо һаа, гансашье Литва хохидохо бэшэ. Намайе Литвае айлгахые һанана гэжэ бодоо һаа, эндүүрнэт. Россишье, Белоруссишье, булта хохидохо болоно. Хэрбээ ССР Союзһаа һалаа һаа, сэг дэры, 3—4 жэл соо һалбаран хүгжэжэ байһан гүрэн болохобди гэжэ Россида хэн нэгэнэй хэлээ гээшэ һаань, энэнь, таанадтал адли, Россин хүн зоной зүгһөө ехэдүүлһэн ябадал олохо.

Абяан: иимэ асуудал бии. Январиин 1-һээ экономическа бэеэ даанхай байдалда орохонь гэжэ хэлсэдэг, теэд тиимэрхүү юумэн харагданагүй.

А. Бразаускас: иимэ хэрэгүүд хоёр долоон хоногто бүтээгдэхэгүй.

М. С. Горбачев: энэ һуурин тосхонтнай хэды жэл соо баригдаа һэм гэжэ дуулаа һэн гүт?

Абяанууд: 25—30.

М. С. Горбачев: теэд хоёр долоон хоног соо экономическа бэеэ даанхай байдал дүүрэн хэмжээгээр бэелүүлхэ, 300 миллион хүн зонтой Советскэ Союзые хубилган шэнэдхэхэ һэн гэнэ гээшэ гүт?

Абяан: Михаил Сергеевич, бэеэ даанхай сүлөөтэ Компарти Литва соохи, мүн Союз соохи хубилган шэнэдхэлгые хурдадхаха гэжэ тоолоноб.

М. С. Горбачев: тиихэдээ Литвае Союзай бүридэлдэ үлөөгөөд, харин Компарти КПСС-һээ гадуур байха гэһэн удхатай болоно гү?

Абяан: тиимэ, тиимэ.

М. С. Горбачев: тиихэдээ Союзай нэгэ хубинь болохо Литвагай бүхы асуудалнууд Соведүүдэй съезднүүд дээрэ. Союзай Верховно Соведтэ шиидхэгдэхэ болоно. Саашань Бодоод үзыт даа: КПСС-эй съезд суглараад, бүхы ороной политикые зүбшэн хэлсэхэ, тэрэнэй хүгжэлтые уридшалан хэлэхэ, ЦК-гай Пленум боложо, энэ политикада ямар хубилалтануудые оруулхаб гэжэ шиидхэхэ, харин эдэ бүгэдэ таанадта хабаатай бэшэ байха болоно... Энээнһээ уламжалан хэлэхэдэ, КПСС-тэ оруулагдахаар хараалагдаһан шэнэ зүйлнүүд тухай би үглөөдэр хөөрэжэ үгэхэ байхаб.

М. С. Горбачев колхозниггуудта хэдэн час айлшалаа. Механическа мастерской соо, механизатор Й. Клусасай гэртэ нюуса далдагүй, үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөнүүд болоо. Һуурин тосхоной үйлсэнүүдээршье һонин хөөрэлдөөнүүд үүсхэгдэә.

Индустриальна Шяуляйн ажаһуугшадай омогорхолынь болохо телевизионно аппаратурын заводоор үдын һүүлээр М. С. Горбачев ябаба.

БРИГАДИРНУУДАЙ СОВЕТ ТООСОНО

...денто локомотив-
...рилгын заводой
...ай соведэй тоо-
...ын суглаан боло-
... Түс соведэй тү-
... И. Глазунов тоо-
...л хэһэн байна.
...подрядай, ажахын
...рим үшөөл удаа-
...үлэгдэнэ. Заво-
...игадануудай 21-
...дна, ажахын тоо-
...аар 72 коллектив
...д элидхэлшэ тэм-
... материалнуудаар
...а бригадануудай

хүдэлмэридэ ехэ муу нүлөө үзүүлнэ. Энээнһээ боложо продукциин шанар доошолуулагдана. Эдэ бүгэдэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ бригадирнуудай совет зоримгойгоор хабаадаха ёһотой. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ бригадирнууд В. Б. Разумов, Г. А. Перфильев, А. А. Теренин, В. А. Каутский, М. И. Зеленин, заводой начальник Н. А. Астапенко гэгшэд хабаадалсажа, туһатай дурадхал оруулһан, шүүмжэлэл хэһэн байна.

Суглаанай түгэсхэлдэ соведэй шэнэ бүридэл һунгагдажа, тэрэнэй түрүүлэгшээр локомотив-хабсаралгын цехэй бригадир В. И. Глазунов дахин һунгагдаа. Мүн эрхим бригадирнуудта Хүндэлэлэй грамота, мүнгэн шан барюулагдаа.

В. СИУНОВА.

...ДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

...бликын совет, партийна болон хуули...
...н органуудта удаан саг соо ашл үрэ...
...эр хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө түс хайта пенсионер **Эрдынеев** Даши Ринчин-Доржиевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ТЕРРИТОРИАЛЬНА БА НАЦИОНАЛЬНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНА ҺУНГУУЛИИН ОКРУГУУДТА РСФСР-эй АРАДАЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУДЫЕ БҮРИДХЭЛДЭ АБАХА ТУХАЙ ОКРУЖНОЙ ҺУНГУУЛИИН КОМИССИНУУДАЙ МЭДЭЭСЭЛ

Һунгуулиин округуудай нэрэ	Арадай депутадта кандидадуудай фамили, нэрэ, обог	Хүдэлдэг газар ба эзэлдэг тушаал	Түрэһэн жэл	Партийна гү	Ажаһуудаг газарынь
1. Һунгуулиин Зэдын территориальна 803-дахи округ	Албашеев Константин Андаевич	КПСС-эй Буряадай обкомой хоёрдохи секретарь	1938	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Каргин Виктор Михайлович	«Востокэнергомонтаж» трестын хабсаралгын управлениин начальник	1951	парт. бэшэ	Гусиноозерск хото
	Лаштабег Вячеслав Владимирович	Гусиноозерскын ГРЭС-эй дулаанай автоматикын цехэй начальник	1939	парт. бэшэ	Гусиноозерск хото
	Манжуев Геннадий Николаевич	Буряадай АССР-эй Госкомспортын түрүүлэгшэ	1944	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Спасов Михаил Александрович	Зэдын районой Борьёогой совхозой директор	1938	КПСС-эй гэшүүн.	Зэдын районой Белоозерск тосхон
	Намсараев Марат Галданович	Буряадай АССР-эй финансын министр	1944	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Шахов Николай Герасимович	«Байкалтурист» нэгэдэлэй генеральна директор	1944	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
2. Һунгуулиин Кабанскын территориальна 804-дэхи округ	Батаева Людмила Григорьевна	Тимлюйн асбоцементын хэрэгсэлнүүдэй заводой цехэй начальник	1941	парт. бэшэ	Кабанскын районой Каменск тосхон
	Воронин Иннокентий Васильевич	Сэлэнгын модоной баазын парткомой секретарь	1948	КПСС-эй гэшүүн	Прибайкалиин районой Ильинка поселок
	Казанцев Игорь Владимирович	«Правда Бурятии» газетын редактор	1930	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Коробков Федор Иванович	Тимлюйн цементын заводой ахамад инженер	1936	КПСС-эй гэшүүн	Кабанскын районой Каменск поселок
	Найдаков Василий Цыренович	СССР-эй АН-ай СО-гой БНЦ-гэй ниитын эрдэмэй институдай директор	1928	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Петрова Людмила Кимовна	КПСС-эй Баргажанай райкомой инструктор	1956	КПСС-эй гэшүүн	Баргажанай-Адаг поселок
	Розанов Николай Алексеевич	Буряадай АССР-эй профсоюзуудай соведэй түрүүлэгшэ	1930	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Цыбиюжапов Эрдэм Дашибалбырович	Буддын шажанай түбэй управлениин түрүүлэгшын орлогшо	1954	парт. бэшэ	Улаан-Үдэ хото
3. Һунгуулиин Северэ территориальна 805-дахи округ	Агалов Владимир Константинович	Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо	1938	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Борисов Геннадий Очирович	Үйлэдбэриин «Бурятэнерго» нэгэдэлэй генеральна директор	1936	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Сангажапова Дарима Базаржаповна	Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрай актриса	1946	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
4. Һунгуулиин Ивалгын территориальна 806-дахи округ	Ковтунов Александр Васильевич	СССР-эй Оборонын министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ	1933	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Маликов Михаил Павлович	Зүүн Сибириин технологическа институдай доцент	1929	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Новокрещенных Георгий Андреевич	«Байкал» гэжэ залуушуулай түбэй директорэй орлогшо	1956	парт. бэшэ	Улаан-Үдэ хото
	Очиров Иван Ринчиндоржиевич	Буряадай номой хэблэлэй директор	1929	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
5. Һунгуулиин Улаан-Үдын городской территориальна 807-дохи округ	Бурлак Николай Андреевич	Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй үйлэдбэриин участогай мастер	1953	парт. бэшэ.	Улаан-Үдэ хото
	Гаврилюк Сергей Владимирович	Авиационно үйлэдбэриин нэгэдэлэй инженер-конструктор	1958	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Ермолаев Александр Михайлович	ЛВРЗ-гэй вагон-хабсаргадаг цехэй слесарь	1958	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Зубков Владимир Александрович	Улаан-Үдын нэгэдэхи ТЭЦ-эй директор	1948	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Новоселов Сергей Иванович	«Лесная промышленность» газетын корреспондент	1950	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Иванов Александр Селиверстович	Улаан-Үдын авиапредприятиин 4-дэхи эскадрилиин командир	1954	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Иванов Александр Семенович	«Электромашина» заводой директор	1948	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
6. Һунгуулиин Октябрьска территориальна 808-дахи округ	Баженов Анатолий Николаевич	Авиационно үйлэдбэриин нэгэдэлэй ахамад инженерэй туһалагша	1954	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Захаров Владимир Андреевич	Сэрэгэй алба хаагша	1943	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Кислов Евгений Владимирович	СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай геологическа институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ	1962	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Мангирова Нина Васильевна	Улаан-Үдын 32-дохи һургуулиин директорэй орлогшо	1951	парт. бэшэ	Улаан-Үдэ хото
	Мантатов Вячеслав Владимирович	Зүүн Сибириин технологическа институдай философиин кафедрые даагша.	1941	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Цыбиков Еши Нянюевич	Республиканска больницын хирургическа отделение даагша	1940	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
7. Һунгуулиин Сэлэнгын национально-территориальна 89-дэхи округ	Аюшеева Сэсэг Дабацыреновна	Ивалгын районой «Заветы Ильича» совхозой хонишон	1951	КПСС-эй гэшүүн	Ивалгын районой Хурамша тосхон
	Базарсадаев Ким Иванович	Буряадай оперо, баледэй академическэ театрай оперын дуушан	1937	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Иванов Владимир Александрович	КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь	1947	КПСС-эй гэшүүн	Петропавловка тосхон
	Очиров Михаил Надмитович	Буряадай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай кафедрые даагша	1937	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Турбянова Тамара Бадмацыреновна	Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон	1957	парт. бэшэ	Сэлэнгын районой Арбузово тосхон
	Тумахани Аркадий Васильевич	Сампиловай нэрэмжэтэ музейн ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ	1921	парт. бэшэ	Улаан-Үдэ хото
	Цыбикжапов Цырен-Даши Дондокович	Буряадай хангалгын ба худалдаанай главна территориальна управлениин начальник	1936	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Цыдыпова Валентина Владимировна	Хяагтын районой «Пограничный» совхозой һаалишан	1960	КПСС-эй гэшүүн	Хяагтын районой Хяагтын-Адаг тосхон
8. Һунгуулиин Прибайкалиин национально-территориальна 90-дэхи округ	Авдеев Евгений Агапович	Улаан-Үдын авиапредприятиин летчик	1952	КПСС-эй гэшүүн	Багдарин тосхон
	Басин Ефим Владимирович	«БАМтрансстрой» ППСО-гой начальник	1940	КПСС-эй гэшүүн	Амарай областиин Тындэ хото
	Гаськов Владимир Федорович	Татауровай заһабарилгын заводой директор	1940	КПСС-эй гэшүүн	Прибайкалиин районой Татаурово станци
	Калиниченко Илья Яковлевич	Сэрэгэй алба хаагша	1931	КПСС-эй гэшүүн	Москва хото
	Литвин Леонид Карлович	Кабанскын районой «Большереченский» совхозой директор	1952	КПСС-эй гэшүүн	Кабанскын районой Посольск станци

(Эхин. Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

БУРЯАДАЙ АССР-эй ТЕРРИТОРИАЛЬНА БА НАЦИОНАЛЬНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНА ҺУНГУУЛИИН ОКРУГУУДТА РСФСР-эй АРАДАЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУДЫЕ БҮРИДХЭЛДЭ АБАХА ТУХАЙ ОКРУЖНОЙ ҺУНГУУЛИИН КОМИССИНУУДАЙ

МЭДЭЭСЭЛ

(Түгэсхэл. Эхинниь 1-дэхи нюурта).

	Малофеев Александр Степанович	Северобайкальск хотын Железнодорожно больницын врач	1949	КПСС-эй гэшүүн	Северобайкальск хото
	Парамонов Василий Петрович	Хурамхаанай леспромхозой парторганизацин секретарь	1939	КПСС-эй гэшүүн	Хурамхаанай районой Майск тосхон
	Печников Сергей Дмитриевич	Сэрэгэй алба хаагша	1954	КПСС-эй гэшүүн	Северобайкальск хото
	Поляков Алексей Алексеевич	Сэлэнгын ЦКК-гай ТЭЦ-эй ахамад инженерэй орлогшо	1959	КПСС-эй гэшүүн	Кабанскын районой Селенгинск тосхон
	Сапаматкин Сергей Александрович	ВЛКСМ-эй Муйска райкомой нэгэдэхи секретарь	1962	КПСС-эй гэшүүн	Муйска районой Таксимо тосхон
9. Һунгуулиин Железнодорожно национально-территориальна 91-дэхи округ	**Кобылкин** Анатолий Тимофеевич	«Забайкаллес» ТПО-гой генеральна директорэй нэгэдэхи орлогшо	1936	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Нимаев Владимир Бадмаевич	«Теплоприбор» заводой директор	1934	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Сапецкий Владимир Петрович	Авиационно үйлэдбэриин нэгэдэлэй цехэй начальник.	1950	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Спиридонов Александр Петрович	Арадай депутадуудай Железнодорожно районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ	1947	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Хажеев Максим Иванович	Эльшэ хүсэнэй ба электрификациин үйлэдбэриин «Бурятэнерго» нэгэдэлэй ахамад экономист	1955	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Цыбиков Юрий Нанзатович	Үйлэдбэриин «Бурятферммаш» нэгэдэлэй генеральна директор	1942	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
10. Һунгуулиин Түбэй национально-территориальна 92-дохи округ	**Будажапов** Сергей Пурбуевич	КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой хоёрдохи секретарь	1952	КПСС-эй гэшүүн	Бэшүүр тосхон
	Булдаев Сергей Николаевич	Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ	1934	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото
	Помишин Семен Бартанович	СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай эрдэмэй түбэй ахамад эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ	1930	парт. бэшэ	Улаан-Үдэ хото
	Тулохонов Арнольд Кириллович	СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай эрдэмэй түбэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо	1949	КПСС-эй гэшүүн	Улаан-Үдэ хото

ЗОРИЛГОНУУДАА ТОДОРХОЙЛНО

Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын бригада, участогуудай коллективүүд байгша оной социалис уялгануудые шэнэ жэлэй эхиндэ абаа һэн. Тэдэнэрэй хараалһан зорилгонуудые согсолжо, гол, хамһабариин цехүүдэй коллективүүд зорилгонуудаа тодорхойлно. Фабрикын директорэй захиралтаар байгуулагдаһан тусхай комисси эдэ цехүүдэй абаһан уялгануудые хэдэн хоногой туршада хаража үзөөд баталаа.

Байгша оной түсэбтэ даабарие декабриин 27, 28-да дүүргэхэ гэжэ бүхы цехүүд шиидэһэн байна. КПСС-эй удаадахи XXVIII съездые, мэргэжэлэйнгээ һайндэрые угтуулан, бригада, участок, цех бүхэнэй коллективүүд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа. Жэшээлхэдэ, оёдолой цехэйхид партиин съездын нээгдэхэ үдэр болотор түсэбһөө гадуур 5600 хэһэг продукци гаргаха зорилготой. В. И. Ленинэй түрэһэн үдэртэ зорюулагдаһан коммунис субботнигой үдэр бүтээсэ охэтэйгээр хүдэлжэ, халаанай даабариһаа гадуур эхэ продукци гаргаха юм. Гадна нэгэ үдэрэйнгөө салин хүлһые Байгал далайе хамгаалха жасада оруулха гэжэ цех бүхэн шиидэ.

Мүнөө комиссиин гэшүүд цехүүдэй уялгануудые согсолжо, тэрэнэй үндэһөөр фабрикын коллективэй социалис уялгануудые зохёожо байна.

Е. РУДЧЕНКО,
фабрикын социалис мүрысөөнэй талаар инженер.

АРЕНДЭ: *бодото бай... шиидхэхэ асуу...*

ҮШӨӨ ОЙЛГООГҮ... ХАРАМТ...

Табан жэлэй саана бидэ Украинаһаа ииш...
ди. Түрүүн энэ Тресково тосхондо ерээд бай...
наймаалагшаар хүдэлхэ һанаатай байһан ...
түрэл нютагтаа олон жэлдэ магазинда ажа...

Теэд даб дээрэ эндэ наймаалагша хэрэггү...
лиин фермэдэ ошожо ажаллагты гэжэ энд...
шэдэй дурадхахадань ехэшье арсаагүй һэм...
дээрэ мал ажалда хүдэлжэ яһала үзэһэн б...
Тиигэжэ Тресковско һү һаалиин фермэдэ...
наар, удаань фермые даагшаар хэдэн жэл...

Урзанда жэлэй һүүл багаар нүхэртэеэ хэ...
буруунуудые арендээр абаад харууһалжа...
һэмди. Манай дурадхалые совхозой дирек...
жэ, 200 толгой жэжэ үхэрнүүдые даалгажа...
лаймнай эдихэ үбһэ тэжээл үгэхэбди, хэрэгтэ...
никээр хангахабди гэжэ баталһан хэлсээн ...
юм. Малаа оруулжа үбэлжэхыемнай хууша...
рэниие бидэ өөһэдөө һэльбэн заһабарил...

Нэгэ үедэ эдэ малаа һөөргэнь тушаагаад, ...
ни гэшэ гү гэжэшье һанагша бэлэйб. Теэд...
һайхан байгаалитай, газар нютагтань дурл...
дадаад, үнэн ябаха гэхэдэмни, хүндэхэн ба...
харууһалжа байһан мални нэгэл өөрым умс...
орхихонь ехэл хайратай шэнги бэлэй. Баһа...
түрүүшын үрэ дүнгүүдые хараха, арендэ...
гэшэмнай ямар юм бэ гэжэ мэдэхэ хэрэг...
рынь юуб гэхэдэ, манай совхоздо арендэ...
маар, гэр бүлын подрядаар хүдэлдэг ондо...

Нёдондо манай гүүртэһээ 30 гаран үхэр ...
Олонхинь тус бүридөө 350 килограммһаа ...
гээр абтаа. Булта тарган гэжэ сэгнэгдээ.

Мүнөө үлэһэн 180 гаран хашарагуудаа ...
на, эдеэлүүлнэб. Ажалыень ехэшье хүсэ ...
Гансал һанаата болохо, сэдьхэлыемни зобо...
үбэлэй хүйтэнэй хаһада үхэрнүүдни шэгнүү...
хэеэ болишоод байна. Зариманиинь хүсэ ...
рахаяа һанана.

Тэрэньшье гайхалгүй. Үбэлжэлгын үедэ ...
толгой бүхэндэ үдэрэй 2 килограмм үбһэ...
грамм силосэй, мүн горитой талха таря...
хүртэхэ тэжээл арендэ хэлсээнэй ёһоор ...
тэрэнээ дүүргэнэгүй. Үглөөгүүр бүхэндэл...
тор нүхэр Бусовиковай кабинедэй үүдэ ...
раһан лэ газартаа үбһэ, тэжээл үгыт гэжэ ...
ноб. Олонхи ушарта тэрэ элдэб шалтагаан...
жээл, тэрэниие зөөхэ трактор үгэхэгүйл гэж...
жадаг болонхой.

Би үбһэ тэжээл, трактор миинтээр эрин...
Ажахытаяа баталһан хэлсээн соомнай хэд...
тиимэ хэмжээнэй үбһэн, һолоомон, силос...
зүйл гэхэ мэтэ арендаторто худалдагдаха...
шэнээн байха гэжэ хуу аржыса бэшээтэй...
түлөө жэлэй һүүлдэ минии олзо оршоһоо...
ха юм. Ядахадаа намда трактор даалга...
өөрөө жолоодоод, тэжээл болон бусад...
зөөхэб гэхэдэмнишье совхозой хүтэлбэрил...
нагүй. Мал хооһоор байжа, агаараар ам...
бэшэ гүб даа. Тэжээлгүйгөөр хайшан гэхэ...

Арендэ, подряд гэхэ мэтэмнай хэндэшье...
гэшэ гү? Гайхахаар. Гаргашалһан үбһэ тэж...
шье гаргашануудаа өөрымни тоолоод үз...
тэдэ малай шэгнүүрэз нэмээһэнэй центне...
үнэ сэн 130—140 түхэригһөө дээшэ гарах...
совхозой бухгалтери ошожо мэдэхэдэмни...
үхэрэй мяханай центнер бүхэнэй өөрынь...
түхэригтэ хүрэдэг байна.

Иигээд ерэхэдээ арендэ ашаг үрэгүй он...
хээр аал? Нэн түрүүн совхоздол ашаг о...
бээ олонхи малшад, механизаторнууд ...
ажалда арендэ харилсаа хэрэглэжэ, өөр...
хэһэндэл адляар оролдожо хүдэлдэг боло...
ашаг үрэтэй байха гэшэб!

Энээнии манай совхозойхидой үшөө ой...
харамтай. Ажалай эмхидхэлые эрид хубил...
хуушанайхяараа хүдэлжэ холо ошогдохоё...
хид хэзээ нэгэтэ ойлгохол, мэдэхэл бээ г...
байдалай, мүнөө сагай эрилтэ тэрэниие ...

Хэды бэрхэтэй хүндэшье һааһь, һаад һа...
би арендээр абаһан малаа орхихогүйб. Бул...
болгожо тушаагаад, ажалайнгаа эсэсэй үрэ...
байхадаа, саашадаа яаха, хээхээ шиидх...
совхоз арендэ хэлсээнэйнгээ уялгые жэ...

Кабанскын районой «Треско...

ХЭХЭ АЖАЛНАЙ ЕХЭ

Хаа хаанагүй, ажабайдалаймнай бүхы шатануудта ехэ хубилалтанууд боложо байна гэшэ. Хүн зон һанал бодолоо хубилгажа, эрхим һайнаар ажаллаха гэжэ эрмэлзэнэ. Манай «ЛатБАМстрой» гэжэ барилга-хабсаралгын поездын хүдэлмэришэд БАМ-ай барилгада 1981 онһоо хойшо хабаадалсажа байна. Мүнөө Буряадай участогай эгээл зүүн захада Муя голой эрьедэ Таксимо станциин барилга хэнэ. Байрын гэрнүүдые, социально-соёлой байшангуудые, станциин корпуснуудые бодхоолсонобди. Шэмэрүүн хүйтэн уларилтай энэ нютагта барилга хэхэ гэшэ тиимэ амар хэрэг бэшэ ааб даа. Манай поездын хүдэлмэришэд байгаалиин элдэб бэрхэшээлнүүдые шалтаг болгоод, арай шамай хүдэлдэг зон бэшэ. Январиин эхинһээ манай эндэ хүйтэн 40 градусһаа доошо буунагүй Тиигэбэшье поездымнай хүдэлмэришэд байрын гэрнүүдые, промышленна объектнүүдые бариха ажалаа амжалтатайгаар хэжэ байһаар.

Үнгэрһэн жэлэй туршада бараг һайнаар хүдэлжэ гараабди. Таксимо станциин вокзалай гоё һайхан байшангай барилга дүүргэжэ, хараалагдаһан болзорһоо гурбан һараар урид ашаглалгада тушаагаа һэмди. Энэ вокзалай байшангые гүрэнэй комиссиин гэшүүд тушаан абахадаа, үндэр һайн сэгнэлтэ үгэһэн байха юм. Манай поездын дүршэл шадабаритай бэрхэ хүдэлмэришэн Борис Гавриловай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив 1982 ондо энэ вокзалай һуури табяад, 1989 оной октябриин 30-да түлхюурыень түмэр замшадта дамжуулан үгөө бэлэй. Иимэ вокзал БАМ-ай бүхы участок дээрэ хомор гэжэ тоологдоно. Иигэжэ манай Латвиин барилгашад түмэр замшадта һайн бэлэг барюулаа гэшэ. Энэ вокзал аянай хүнүүдэй анхарал татажа, олон жэлнүүд соо эдэнэртэ алба хэхэ байна. Б. Г. Гавриловай бригадын коллектив бүхы бэлиг шадабарияа, хүсэл оролдолгоёо энэ вокзалай барилгада зорюулаа гэхэдэ, алдуу гарахагүй.

Эдэнэр хоёр, гурбан халаанай туршада хүдэлдэг бэлэй. Ажалайнгаа шанарые өөһэд хоорондоо шалгалсадаг гуримтай юм. Тиимэ һулаханаар гү, али дунда зэргээр ажалладаг хүнүүд эдэнэй хоорондо үгы байха. Хододоо даабарияа үлүүлжэ, олоной дундаһаа шалгарһан лэ байдаг. Эдэнэр бүри 1982 онһоо хойшо бригадна подрядай гуримаар ажаллажа эхилээ бэлэй. Бригадын гэшүүд шулуушанай, модошо дарханай, электро-газнууршанай мэргэжэлтэй болонхой. Ондоо тээһээ мэргэжэлтэдые урижа, сагаа дэмы һалгаадаггүй. Бүхы ажалаа өөһэдынгөө хүсэ шадалаар, түргэнөөр, һайн шанартайгаар хэдэг байха юм. Энэ бригадын коллектив вокзалай барилгада 3 миллион түхэриг ашаглажа, гүрэнэй табиһан зорилгые саг болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа бшуу.

Бригадир Б. Г. Гавриловай оруулһан хубита эндэ ехэ гээд һанагдана. Юуб гэхэдэ, энэ нүхэрнай барилга хэхэ баян дүршэлтэй хүн. Латвиин Резекне хотодо барилга хэжэ байһанаа, БАМ эльгээгдэһэн байна. Хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө, өөрынгөө урда шанга эрилтэ табидаг, шанарай түлөө тэмсэдэг. 1982 ондо эмхидхэһэн бригадынь коллективһээ гансашье хүн гаража ошоогүй юм. Б. Г. Гавриловай хүн зонтой хүдэлжэ шададаг байһаниие ганса энэ баримта гэршэлжэ үгэнэ.

Мүнөө Б. Г. Гавриловай бригадын гэшүүд Таксимо станциин худалдаа наймаанай, захиргаанай байшангуудые бодхоожо эхилбэ. Энэ хоёр байшангай барилгада мүн лэ гурбан миллион тухай мүнгэ ашаглаха ёһотой. Б. Г. Гавриловай бригадын коллектив энэ байшангуудай һууриһаань эхилээд түлхюурыень түмэр замшадта үгэхэ гуримаар ажаллана. Сэхыень хэлэхэдэ, хажуу тээһээ гансахэншье барилгашаниие урингүйгөөр, өөрынгөө хүсөөр энэ хоёр томо байшангуудые бодхоохо юм. БАМ-ай түгэсхэлэй объектнүүдэй барилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, һайн үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө тэдэнэр «БАМтрансстрой» нэгэдэлэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдажа, «Урал» мотоциклаар һаяшаг урмашуулагдаа бэлэй. Б. Г. Гавриловай бригадын коллектив шэнэ, түрүү онол аргануудые зорилгойгоор үйлэдбэридэ нэбтэрүүлнэ. Үнгэрһэн жэлэй июлиин 1-һээ ажахын тоосооной хоёрдохи янзаар ажаллажа эхилээ. Бригадын гэшүүд урдань һарадаа 500—600 түхэриг олодог һаа, мүнөө 800—900, заримдаа 1000 түхэриг салин хүлһэ абана. Барилгын шанар улам дээшэлүүлэгдэһэн байна.

Иимэ урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтой хүдэлмэришэд манай поездын барилгашадай дунда олон. А. Г. Гончаровой хүтэлбэрилдэг нэгэдэхи участогай барилгашад байрын гэрнүүдые, социально-соёлой байшангуудые барижа, мүн болзортонь ашаглалгада тушаахын тула яһалал оролдодог гэшэ. Энэ участогай барилгашад үнгэрһэн жэлдэ 8 бүлын байха 60 гэр, 280 үхибүүдэй саад-яслиин байшан һайн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагаа һэн. Коммунист Нина Григорьевна Ивановагай хүтэлбэрилдэг бригадын хүдэлмэрилэгшэд гэрнүүдэй дотор талын хүдэлмэри хэдэг юм. Хамтын подрядай гурим үйлэдбэридэ эүбөөр нэбтэрүүлжэ, муу бэшэ үрэ дүн туйладаг. Н. Г. Иванова партийна бүлэгые хүтэлбэрилнэ. Коммунистнуудта, хүдэлмэришэдтэ адли эрилтэ табидаг заншалтай. Залуу хүдэлмэришэдые дэмжэн далижуулдаг, энэрхы һайхан сэдьхэлтэй хүн юм. Тэрэнэй бригадын гэшүүд 280 үхибүүдэй саад-яслиин байшан соо дотор талын хүдэлмэри һайн шанартайгаар хэжэ, болзорһоонь урид ашаглалгада тушааха хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаа. Энэ саад-яслиин байшан соо тамаралгын бассейн, спортоор бэеэ һорихо зал бии. Энэ саад-яслиин проектые «Латгипрострой» институдай хүдэлмэрилэгшэд (ахамад инженерынь А. Е. Баскакова) зохёоһон байна. Иимэ гоё саад-яслиин байшан Буряадай участок дээрэ үгы.

Латвиин ССР-эй барилгашад Буряадай участогай Таксимо станциин барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, байрын гэрнүүдые, социально-соёлой байшангуудые, промышленна объектнүүдые бодхоолсожо байна. Үнгэрһэн жэлдэ 3 миллион 500 мянган түхэригэй барилга хэхэ түсэбтэй аад, үнэн дээрээ 3 миллион 800 мянган түхэригэй барилга хээ һэмди. Тиигэжэ түмэр замай вокзалай, автовокзалай, 280 үхибүүдэй саад-яслиин корпусуудые, байрын гэрнүүдые ашаглалгада тушаагаа һэн. Байгша ондо хэхэ юумэн яһала ехэ. Худалдаа наймаанай түб, захиргаанай байшан, байрын гэрнүүдые барижа, 3 миллион 600 мянган түхэриг ашаглаха даабаритайбди. Энэ хүнгэн бэшэ зорилгые бэелүүлхэ арга боломжо манда бии гэшэ гү? Бии гээд һанагдана. Бидэ промышленна өөрын баазатай болонхойбди. Хойто хизаар дайдада барилга хэхэ баян дүршэлтэй болонхой. Шэнэ онол арга амжалтатайгаар хэрэглэжэ, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлнэ, барилгын өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулна. Бага гаргашатайгаар, түргэнөөр барилга хэжэ, гүрэнэй даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Латвиин ССР-эй хүтэлбэрилэгшэд, промышленна предприятинууд бидэнэртэ ехэ туһаламжа хүргэнэ, али бүхы аргаар дэмжэнэ. Энээнэй урмада һайнаар хүдэлхэ гэжэ эрмэлзэнэбди.

Манай коллективэй ойрын хоёр жэлэй туршада хэхэ хүдэлмэри бии. Теэд саашадаа манай 400 хүдэлмэришэд юу хэхэ болоноб? Мэдэхэ юумэн үгы, СССР-эй арадай депутат, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляковто коллективэй зүгһөө бэшэг бэшээ һэмди. Үшөөл харюу абаагүй байнабди. Барилгашаднай ямаршье зорилгонуудые бэелүүлхэ арга шадалтай. Байгша оной, арбан хоёрдохи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбөөр хараалагдаһан бүхы объектнүүдые саг болзортонь ашаглалгада тушаажа шадахабди. Таксимо станциин, поселогой шэнжэ шарайе бүри гоё һайхан болголсохо хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэбди. Эрхим хүдэлмэришэд И. Г. Иванова, А. Е. Гончаров, М. Е. Коневин, Б. Г. Гаврилов, В. Д. Галсанов болон бусад социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ, олониие дахуулан урагшаа шармайһаар. Манай «ЛатБАМстрой» поездын коллектив дотор ород, буряад, татар, белорус, украин, латыш, молдаван, армян үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд дундаа эбтэй эетэйгээр ажаллажа, энэ дэлгэр нютагта гоё һайхан станци — эб найрамдалай станци бодхоожо байна. Олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдэй нэгэ һанал бодолтойгоор ажаллаха арга боломжын бии байһаниие энэ баримта сэхэ гэршэлнэ. Бидэ саашадаашье эбтэй эетэйгээр ажаһууха, ажаллаха ёһотойбди. Эбтэйгээр һуухын тула БАМ барябди. Энэ харгы эб найрамдалай харгы гээд хэлэхэ байнаб. Юуб гэхэдэ, энэ барилгада манай Эхэ ороной 70 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд хабаадалсажа, өөрын станци, вокзалнуудые, разъезднуудые, һуурин, тосхонуудые бодхоолсоо. Бидэ, Латвиин ССР-эй түлөөлэгшэд, Таксимо станциин барилгада хабаадалсажа, арадуудай хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсажа байһандаа баяртайбди.

Л. ДАБЕТЕС,
«ЛатБАМстрой» поездын хүдэлмэришэн.
Таксимо посёлок.

А. К. Спиридонов Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводто механическа цехтэ мүлигшөөр хоёр жэл соо ажаллана.

Тэрэ үдэрэйнгөө даабари 120 процентээр дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. К. Спиридонов.

В ГАРМАЕВАЙ фото.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

АШАГТАЙ АРГЫН ОЛДООД БАЙХАДА...

Хонишодой анхаралда

Хэр угһаа хойшо манай эндэ эрхилэгдэжэ байһан хонин ажал республикымнай олохон ажахынуудай гол һалбаринь болоно. Илангаяа хонидой нооһо, мяха, арһа худалдалгаһаа зарим колхоз, совхозууд ехэнхи ашаг олзоёо абана ха юм.

Гэбэшье һүүлэй жэлнүүдтэ энэ һалбариин үрэ дүнгүүд өөдтэй дээшэлнэгүй, зарим районуудта хонидһоо нооһон тон бага хайшалагдажа, түл түрэсэ үсөөнөөр абтана, мяханда тушаагдаһан хонидой шэгнүүр үшөөл бага байһаар гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо республикамнай шангаханаар шүүмжэлэгдэһэн байна.

Эдэ дутагдалнуудые усадхаха тушаа саг соогоо тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаашье һаа, эрид ехэ хубилалтанууд үшөөл болоногүй. Тусхайлбал, һүүлэй 2—3 жэлэй дүнгүүдые абажа харахада, олонхи ажахынуудта хонин бүриһөө жэлдээ оройдоол 3,0—3,4 килограмм нооһон хайшалагдана, зуун эхэ хонин бүриһөө 65—70 хурьган түлжүүлэгдэнэ. Шэгнүүр багатай, туранхай хонид олоор мяханда тушаагдадаг зандаа. Хяагтын, Сэлэнгын, Бэшүүрэй, Хурамхаанай, Зэдын болон бусад районуудта жэл бүри хонид олоор гарзалуулагдана.

Иимэ байдалай гол шалтагааниинь юун болоноб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, хонин һүрэг үбһэ тэжээлээр өөдтэй хангагданагүй. Үбэлжэлгын үедэ хонин бүхэндэ оройдоол 1,0—1,6 центнер тэжээлэй единицэ болохо үбһэ тэжээл таһалжа үгэхэ гэшэмнай тон бага. Манай эндэхи шэмэрүүн хүйтэн уларилтай эрхэ байдалда хонин бүхэндэ адагынь 2—2,5 центнер тэжээлэй единицэ нөөсэлхэ хэрэгтэй.

Тэрэ мүртөө хонидто эдюулхэ тэжээлэй шэмэ шанараараа тааруулагдаагүй, протеин, белок, витамин болон минеральна бодосуудаар дутамаг байхадань хонидһоо нооһон бага хайшалагдана, хурьгад үсөөн абтана, тэдэнь өөдэлсэ муутай байна. Мүн үбшэлнэ, гарзална.

Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ, мүн Зэдын районой «Коммунизм», Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ, Зэдын районой Борьеогой, Хориин районой «Георгиевский», Хэжэнгын совхозуудта, бусадшье ажахынуудта хонидынь элдэб үбшэндэ нэрбэгдэжэ, шүдэ, туруу, хото муутай болоод, ашаг шэмэеэ доошолуулна, ёһоор оодэлнэгүй, эсэстээ зариманиинь гарзална.

Яахадаа, ямар шалтагаанһаа хонид үбшэлнэб, бэе махабадынь мууданаб гэжэ элирүүлхын тула Буряадай хүдөө ажахын институдай биохимиин кафедрын эрдэмтэд ажахынуудай болон республикын ветеринарна албанай мэргэжэлтэдтэй хамта шэнжэлгын горитой хүдэлмэри ябуулһан байна.

Буряадай хүдөө ажахын институдай биохимиин кафедра хонидто нэмэлтэ тэжээл болгон эдюулхэ полиминеральна зүйл холиһон, бүридхэһэн байна. Тэрээндэнь иимэ зүйлнүүд оролсодог: тэжээлэй дабһан, дикальци, диамоний фосфат, тэжээлэй серэ, цинкын сернэ гашуун дабһан, зэд, марганец, хлортой кобальт, крахмайодин, үйрүүлһэн талха тарияанай зүйл, тэжээлэй эһээбэри. Иимэ холимол зүйлнүүдые республикын ажахын тоосоото ветстанциин Ивалгадахи отряд бүйлүүлан гаргадаг юм. Энээниие хэбтэ хэбээ соогуур адхаад, хурьган бүхэндэ 7 грамм, түлгэ, эхэ хонин бүхэндэ 10—12 грамм хүртэхөөр эдюулхэ хэрэгтэй.

Гэбэшье иимэ холимол минеральна тэжээл үшөөл хүсэд хүрэхөөр гаргагданагүй. Тиимэһээ республикын «Агропромхимия» нэгэдэлэй али нэгэ предприятиин һуури дээрэ полиминеральна тэжээл болбосоруулан гаргадаг тусхай цех нээжэ, энээниие промышленна үйлэдбэриин гуримтай болгохо саг ерээ гэжэ һанагдана. Тиигээл һаа, хонин һүрэгнай тиимэ зүйлнүүдээр хүсэд хангагдаха һэн. Иимэ гурим Шэтын областьдо үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоһоор үнинэй.

Холимол тэжээл эдюулхэдэ ямар үрэ гарана гэшэб гээд харая. Томо, жэжэшье хонид, хурьгадта тиимэ минеральна тэжээл эдюулхэдэ нарай мал тобир һайнаар түлжэдэг, эхэ хонид һүтэй болодог байна. Жэшээнь, Зэдын районой Борьеогой совхоздо үнгэрэгшэ зундаа-намартаа шахалганда байһан хурьгад, түлгэнүүдтэ гол тэжээлтэйнь хамта эдэ холимол минеральна зүйлнүүдые үгэлсөөд туршаа һэмди. Эрэ хурьган бүхэн шэгнүүрээ 1,5—2,5 килограмм хүрэтэр ехээр нэмээгээ. Ивалгын районой «Байгал» ажахыда тиимэ тэжээл эдиһэн хурьгад тиимэ юумэ эдеэгүй хурьгадта орходоо тус бүридөө 2,5—3 килограммаар дээшээ шэгнүүрээ нэмээгээ юм. Мүн иимэ арга хэрэглэһэнэй ашаар лэ һүүлэй жэлнүүдтэ эдэ ажахынуудта зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьган абтана, хонин бүхэнһөө 4,5—5,3 хүрэтэр килограмм нооһон хайшалагдаба гэжэ тоолонобди.

Тэрэшэлэн иимэ аргануудай Оронгын болон Үдын совхозуудта, Загарайн районой «Гигант» колхоздо хэрэглэгдэдэг болоһоор хонин ажалайнь үрэ дүнгүүд хараа байса дээшэлжэ эхилээ. Макро-болон микро-зүйлнүүдээр дутамаггүй, һайн шанартай тэжээл эдюулээд байхадань хонидһоонь нооһон ехэ хайшалагдана, хурьгадайнь шэгнүүр ехээр нэмээгдэнэ, үхэл гарзалга үсөөрүүлэгдэнэ. хонин ажалайнь ашаг үрэ эли бодо дээшэлнэ.

Хэнэйшье мэдэһээр ажахынуудта мүнөө хонидто, хурьгадташье гол түлэб тэжээлэй дабһан долёолгогдодог гэшэ ааб даа. Туршалга, ажаглалта дээрэһээ харахада, гансахан тэжээлэй дабһа долёолгоод байхадаа, мал бэедэ хэрэгтэй шухала бодосуудые хүсэд абадаггүй. Тиимэһээ дабһаар, хужараар дутаһанһаал боложо, хонид уһа багаар ууна, эдиһэнээ мууса болбосоруулна, шэнгээнэ, хото, гүзээниинь муугаар хүдэлнэ ха юм. Элдэб бодосуудаар, минеральна зүйлөөр дутамаг тэжээл эдижэ байһан хонид, хурьгад безоарово болон сууханьдань шулуунай бии болодог үбшөөр үбдэнэ, шүдэниинь муудана.

Тэжээлэй дабһые тарая талхантай хамта нормо соонь адхажа үгэхэ хэрэгтэй.

Хурьгадайнь тобир һайн байхынь тула түрэхэ хонидые зүбөөр харууһалха, эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Тэдэнэй түрэхэ дүтэлхэдэнь, хурьгадаа хүхүүлхэ болоходонь, тэжээлэйнь рационие 1,5 дахин ехэ болгохо шухала. Мүн хурьгалха дүтэлһэн хонид минеральна, азотно бодосуудаар, бэедэ халуу, хүсэ үгэхэ тэжээлээр дуталдаа һаа, гансата муудажа эхилдэг. Жэшээнь, шэмэтэй һайн тэжээл хүсэд рационоор эдижэ байһан манай эндэхи үүлтэрэй эхэ хонин һая түрөөд байхадаа, суудхын 1,5 литр һү үгэхэ аргатай юм. Саашадаа һү шэмэеэ бага татажа эхилдэг.

Тиимэһээ хурьгадтань минеральна зүйл холижо бүйлүүлһэн тэжээл эдюулхэ гэшэ айхабтар шухала. Хурьгадай эхэһээ гараһаар 2 недели болоод байхадань, тус бүридэнь үдэрэй 20—30 грамм тиимэ холимол тэжээл, 100 грамм талха тарияанай зүйл, набшанамаатай хүхэ үбһэ эдюулхэ хэрэгтэй.

Эдэ бүгэдые юундэ иимэ дэлгэрэнгыгээр дурдэнабибди гэхэдэ, иигээд бүри һаяар республикын ажахынуудта шэнэ түл — хурьгад олоороо гаража эхилхэнь. Тиимэһээ хонид, хурьгадай тэжээлэйнь шэмэтэй һайн, ашагтай байхынь тула холимол минеральна зүйл үргэнөөр хэрэглэжэ шадаа һаа, түл олоор, гарза хоролтогүйгөөр абтаха, түлжүүлэгдэхэ, ерэхэ зундаа хонидһоо нооһоншье ехээр хайшалагдана.

С. КИРИЛЛОВ,
Буряадай хүдөө ажахын институдай биохимиин кафедрые даагша,
В. ХАРБАНОВ,
Бурятагропромсоюзай ветеринарна таһагай ветврач.

...Е САГАЙМНИ ХҮНҮҮД

(А. У. МОДОГОЕВОЙ түрэhөөр 75 жэлэй ойдо)

...упхеевич МОДОГОЕВ (1915—1989 онууд) пар-...оhон юм. 1966 ондо КПСС-эй ЦК-гай ...идадаар, партиин XXIV, XXV, XXVI съезд-...гай гэшүүнээр hунгагдаhан байгаа. 1962 он-...ерховно Соведэй табан, Буряадай АССР-эй ...эй хэдэн зарлалай депутат ябаа. ...ондо олон жэлэй туршада ажаллахадаа, ...дэ партиин обкомой нэгэдэхи секрета-... байhан юм. А. У. Модогоев республикын ...олон соёлой хүгжэлтэдэ ехэ хубитаяа оруул-...

...марантада гараад байхадаа, А. У. Модогоев ...дурсалганууда ном бэшэhэн юм. ...нхаралда «Байкал» журналай 1988 оной 5-да-...ргдоhон А. У. МОДОГОЕВОЙ номой эхин бү-...ий эдир, залуу үеын хаhа тухай хэhэг хүряан-...абди.

...НГАА эдэб- ...урсан хөөрэ- ...ымнай зоной ...шэнзэр сэгнэ- ...бжэлтые, ун- ... алдуу эн- ...шэнзэр, оо- ...эдэг ушарые ...й гэшэ. Хүн ...ндэ түргөөр ...ые түргөөр ...hайн hайхан ...шэнзэн хүсэл ...ады шэнзэн ...туйлагдааб ...үйлэтэй ха ...залуу үетэн ...түлөөлэгшэ- ...ушарта дээ- ...из, тиимэ юу- ...ние шиидхэз- ...идоогоор хэ- ...үгээр бодом- ...ай гүрэн ту- ...эн хубилна. ...ги үеын ал- ...лишэлэгдэнэ. ...л бодолые, ...тиие хүгжөө- ...д тойбо та- ...зэгдэлнүүдые ...түрэнэй бо- ...ганууда ху- ...боломжонуу- ...аража үзэхэ ...дана. Эдэ бү- ...най партийна ...эхэтэ hонир- ...наб.

...ее дүй дүр- ...идэ урагшаа ...и. Энэ хадаа ...эндүүнүүдhээ ...илаха бэшэ, ...л шадабари- ...элтэ дэбжэл- ...хыень хэрэг-

...оо үеын зон- ...алаар дурла- ... дайнай эхил- ...үүшын табан ...эта хаhада ...таниhан үе- ...эдэнэй олон- ... даа. Минии ...р хүндэ са- ...hан ушар жа- ...яад онуудай ...дэрэгдэхэшье-

...ша, тарааша ...ита үдэрөө» ...ээ мүртэй ту- ...үй сэг байгаа ...эй эхин жэл- ...ишэн ангида- ...агүй даа. Бу- ...н эминдэ гэр ... тухай бидэ ...алдагшьегүй ...е сагай бай- ...ан тээшэ шии-

дэнги, ажабайдалайнгаа юрь-еэн соогуур hамааранги ябаабди. Нюуса нөөсэгүй сэхэрмэг, эбтэй зэтэйшье, бэе бэедээ мүнөөнэйхиhөө hураггүй туhатайшье гээшэ hэн хэбди.

МИНИИ наhан буурал сагаан болотороо Забайкалиин дайдада үнгэрөө. hүүлэй дүшэн табан жэл соо эндэ юун хэгдээб, баригдааб — хүү баран нюдэн дээрэмни үнгэрөө. Тиимэhээ жэшээжэ үзэхэ, омогорхохо юумэн намда яhала бии. Тэдэ бүгэдын зарим тэдыешье залуушуулда дамжуулха дуран хүрэнэ.

Элдэб хубилалтануудые, хүн зоной харилсаануудые үзэhөөр, хараhаар ажаhуугааб. Арадай дундаhаа оюун бэлигтэн олоор тодороо, хүнүүдэй хуби заяан hонирхолтойгоор эрьеэ, дайнай hүүлэй жэлнүүдтэ шадамар бэрхэ эмхидхэлшэд олошороо. Эдэ бүгэдэ хуу баран зүрилдөөгүй жэгдэхэнээр шиидхэгдэшоо бэшэ ааб даа. Зүhэм хилээмээ алдахаяа айжа байдаг сагууд ошон ошоо. Гэбэшье ажал хэрэгсээдэггүй хүнүүд бии болоо. Эрдэм hургуулитай, доторой соёлтой зон олошороо. Тиихэтэй хамта ниитын хэрэгтэ hожоргүй, хара хубиие хараhан, хүнгэн олзодо дуратайшуул хэтэрмэ олоор үдөө...

Бага наhамни Эрхүүhээ зүүн хойшо зуу гаран модондо оршодог Загата hууринда үнгэрөө. Тэрэмни хадын горхоной эрьедэ, хүбшэ шадарай бэлшээри, тараалангаар жэншэдгүй үрэжэлтэй дайдада оршодог юм. Тэрэ сагта овощ, фрукт ургуулдаггүй нютагайхидни элбэгээр ургадаг янза бүриин газарай эдеэ арьбанаар невсэлдэг hааб даа.

Минии эсэгэ Урупхей Модогоев гурбан десятина тарялангай газартай, ажаhуудалаа бодомжотойгоор яндагар баридаг, ажалша хүн байhан юм. Байшан гэр, амбаар болоод бусадшье хотон барилгануудаа өөрынгөө гараар бодхооhоноо аярхан зүгаалдаг бэлэй. Модонhоо байха түмэрэй дархашье хэдэг hэн. Үхибүүд маанадаа хара багаhаамнай ажал хүдэлмэридэ дахуулжа, онол аргадань hургадаг юм hэн. Тиимэhээ зургаан наhатайhаа гэр байдалайнгаа ажал хэлсэжэ hураhан байгааб.

Эжымнай зургаан үхибүүдые түрэhэн юм. Би гурбадахи үринь hэм. Тэрэ үедэ хүн зоной элүүр энхые сахиха тусхай, мүнөөнэйхидэл медицинын албан байгаагүй. Тиимэhээ үхибүүд олоор гарзалдаг юм hэн. Манай түрэлхид табан үхибүүдээ гээгээ юм. Намhаа гадна хоёр үхид — эгэшэ дүү хоёрни үлэhэн байгаа.

ХАДЫМНАЙ горхон дээрэ дүрбэн уhан тээрмэ бии юм hэн. Дээдэ тээрмэнь, Евдоким Захаровай, манай буусын хажууда баригдаhан байгаа. Тэрэ тээрмэшэн манайхидал адли гурбан үхибүүтэй бэлэй. Хоёр басагатай, хүбүүтэй. Хүбүүниинь минии нэрэтэ —Андрей юм hэн. Тиимэhээ тэдэнээр багаhаа наадажа, ород хэлэндэ hураhан зомди.

Революциhаа хоёр жэл урда түрэhэн тула тэрэ ехэ хубилалтые байhан соонь hанаха аргагүйб. Гэбэшье тэрэнэй нүлөөе удаань ойлгоо hааб даа: 1924 ондо нютагтамнай эхин hургуули нээгдээ hэн. Дэлхэйн нэгэдэхи дайнда хүлөө гээhэн ород офицер хэшээл үгэдэг бэлэй. Тэрэ хөөрхыдэ ажалайнь түлөөhэн үгтэдэггүй, hурадаг үхибүүдэйнгээ гэртэхидээр ээлжээлэн ябажа хооллодог hэн. Бидэндэ, арбан табан үхибүүдтэ, нэгэ гэр соо 1-дэхи, 2-дохи классай программаар нэгэ доро заадаг бэлэй.

1927 ондо эсэгамни хүршэ Ользон hууринай эхин hургуулиин 3-дахи класста эльгээгээ агша hэн. hургуулиие эрхилэгшэ А. С. Епишин шанга журамтай, саб гэмэ хүн бэлэй.

Эхин hургуулияа дүүргэhэнэйм удаа, 1929 ондо, 45 hурагшадhаа табан үхибүүдые, тэрэ тоодо намайе, колхозой залуушуулай Усть-Ордын дунда hургуулида эльгээбэ гээшэ. Тэрэ сагта бүхы Эхирид-Булгадай район соо хоёрхон лэ дунда hургуули — Усть-Ордада, Хогодто байгаа юм. Хэршье hураха дуратай hаам, эсэгэм дурагүй байгаа. hүзэгшэ тэрэм: «Ши саашадаа hурахагүйш, эрдэм номтой болоhон зон богони наhатай байдаг юм. Гэрэйнгээ ажал сахихаш»,— гэhэн юм. hүүлэй hүүлдэ манай түрэлэй, «Улаан Загата» коммунын түрүүлэгшэ В. М. Махановай дэмжэлгээр эхэмнай манай эсэгые үгэдөө оруулжа, намайе hургуулида табиха болгоо hэн.

Усть-Ордын дунда hургуулида hураhан үем мартагдашагүйл юм даа. Ехэ бэрхэ, эдэбхитэй hурагшад олон hэн. Тэдэн сооhоо Буряадай болоод Эрхүүгэй комсомолой, партийна ажалда дэбжүүлэгдэhэн нүхэд олон юм.

ЭДИР ҮЕЫМ дурсалганууд сооhоо М. Н. Ербановай Усть-Орда ерэhэн ушар мартагдашагүй даа. Тэрэ hургуулиимнай hурагшадаар, багшанартай уулзажа, удаан хөөрэлдөө hэн. Тиигэhээр манай нютагта ерэhэн трактор ехэтэ hонирхожо угтаа hэмди.

1932 оной март hарада Дээдэ-Үдын (Улаан-Үдэ) hая нээгдэhэн багшанарай институдай студент Озен Шадаров институдайнгаа бэлэдхэлэй курсануудта hураха зонике бүридхэжэ ерээ агша hэн. Тиигээд лэ Усть-Ордын дунда hургуулиин долоон класс дүүргэhэн бидэ табан үхибүүдые шэлэжэ, Буряад ороной ниислэл хото асараа агша бэлэй. Түрүүшынхеэ Дээдэ-Үдэ ерэhэн мэанадта энэ хото аргагүй гоё шэнгеэр үзэгдөө hэн.

hуралсалнай ехэ бэрхэшээлнүүдтэй бэлэй. Номууд, кабинедүүд, байха байра, хооллохо газар ехэ дуталдадаг hэн. Бүхы городой студентнүүд «Жаран нүхэтэдэ» (Гостина ряд) оршодог гансахан столоводо эдеэлэгшэ hэн. Эдеэн гэхэдэ, гол түлэб шэниисын каша байгша бэлэй. Институдай бэлэдхэлэй курсануудта дүрбэн hара hураад, зуниинь гэдэhэнэй тифээр үбшэлжэ 40 гаран хоногто больницада хэбтээ hэм. Врачнууд болон багшанарни ехээр hуларhан намайе гэртээ харижа амараад, тэнхээ тамир орожо ерэхыемни дурадхаа бэлэй. Гэртээ бусахадам, эхэмнай наhа барашаhан байгаа. Тэрэл жэлэй үбэл эсэгэмнай мордоо hэн. 19-тэй эгэшэ Катя, 17-той би, мүн 13-тай Елена дүүхэн — иигээд лэ гурбуулан үлэшөө hэмди. Эхэ, эсэгэгүй бидэндэ хүшэр hэн даа. Загатадамнай дунда hургуули нээгдээд байгаа. Би гурбадахи классай багшаар дурата дурагүй hургуулиин таратар хүдэлөөд, ерэхэ үбэлынь колхоздоо ажал хэжэ үнгэргөөд, 1934 оной хабар Эрхүү хото гараа hэм. Тэндэ хэдэн hарын үнгэрхэдэ, эсэгынгээ нүхэр Бужинай Ботхоевой туhаламжаар, ажалгүй ябаhанаа «Союззаготшерсть» гэжэ контородо 35 түхэриг салинтай счетовод-фактуристаар хүдэлжэ захалааб. Тиихэ зуураа бухгалтернуудай зургаан hарын курсануудта hуралсажа гараад, Буряадай «Заготскот» конторын мэдэлдэ эльгээгдээ hэм. Тиигэжэ Эрхүү түбтэй тэрэ сагай Зүүн Сибириин хизаарай бүридэлдэ ородог Буряад орон ерээ бэлэйб. Дээдэ-Үдэ ерэхэдэмни, 1935 оной март hарада тэндэhээ гурбан зуугаад модоной зайда оршоhон Яруунын аймаг эльгээгээ hэн. Хэргыда гарахадамнай, хүрса наратайшье hаа, шэмэрүүн хүйтэхэн байба. Хори хүрэтэр — хахад замаа почто зөөдэг полуторка машинаар дабабабди. Саашаа Нарhата хүрэтэр мүн лэ почто зөөдэг улаагай морёор гараа hэмди. Ехэнхи замаа дааpаха бэрхэгүйн тула ябагалха хэрэг гараа hэн.

НАРhАТАДА нэгэ багахан гэртэ Вася гэжэ түрэлэйнгөө дүүмэр хүбүүнээр түбхинэжэ, Яруунын «Заготскот» конторын ахалагша бухгалтераар ехэ оролдосотойгоор ажаллажа эхилбэб. Яруунадахи ажабайдални ехэ hонирхолтойгоор үнгэрөө hэн. Залуушуул ехэ олон бэлэй. Н. Островскиин, Д. Фурмановай, М. Шолоховой номуудай шууяатай зүбшэн хэлсэлгэнүүдые үнгэргэгшэ hэмди. Концерт нааданууд эмхидхэгдэхэ даа.

Комсомолтой, партиин райкомтой нягта холбоотойгоор хүдэлэгшэ hэмди. Тэрэнэй секретарь Ж.Д. Сампилон болон аймгүйсэдкомой секретарь Б. В. Болдохонов ехэ бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд бэлэй. Тэдэнэр шарга, морёор нэлэнхы ехэ газартай аймагай 200—250 модондо оршодог захын нютагуудай малшадаар ябажа үрдидэг hэн.

Тэрэ үедэ Яруунада хэды комсомолшууд байhан юм — hананагүйб. Зүгөөр коммунистнууд 120 тухай зон hэн. Энэ тоо юундэ hанагданаб гэхэдэ, Нарhатада болоhон суглаан дээрэ республикын совнаркомой түрүүлэгшэ Д. Д. Доржиевай шангахан шүүмжэлэл шагнаhан байгааб. Аймагай хүтэлбэрилэгшэдые тэрэ иигэжэ зэмэлээ hэн: «Бүхэли ехэ аймаг соо оройдоол 120 коммунистнуудтай байхадатнай, Эгэтын дасанда хэдэн зуугаад ламанууд мүргэлэй идхалга хэжэ байна!» Энэ хөөрэлдөөн 1936 ондо болоhон юм. Тэрэнэй удаа ламанарай ажал ябуулга хоригдожо, шажан мүргэлдэ эсэргүү политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри залуушуулай болоод эмэгтэйшүүлэй дунда үргэдөө hэн.

Нэгэтэ республикын түб ажалайнгаа хэрэгээр ерээд ябатараа, «Улаан Загата» гэжэ нютагайнгаа коммунын түрүүлэгшэ байhан Алексей Буянтаевич Бутунаевтай уулзаа hэм. Тэрэ хэрэг ажалаарни hонирхоод, республикын Наркомземэй госсортфондын захиргаанай ахамад бухгалтераар ерэжэ ажаллахыемни дурадхаба гээшэ. Би дуратайгаар зүбшөөгөө hааб даа.

Республикын Газар ажалай арадай комиссариадай аппарадта, тэрэнэй подраэделенинүүдтэ 50 гаран коммунист, 107 комсомолшууд хүдэлжэ байба. Госсортфондые хүтэлбэрилэгшэ А. Б. Бутунаев эхин hургуулиин эрдэмтэйшье hаа, ехэ бэлигтэй, хүн зоноор хүдэлхэдөө шадамар хүн байгаа юм. Тэрэнэй hанал бодолнуудые, дурадхалнуудые Газар ажалай нарком А. А. Маркизов, ВКП(б)-гэй обкомой нэгэдэхи секретарь М. Н. Ербанов болоод үрэhэнэй ажахытай аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд хүндэтэйгөөр хүлеэн абадаг hэн. А. Б. Бутунаев республикын делегацида оруулагдажа, 1936 ондо Москвада болоhон парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалгада хабсадалсуулагдаhан юм. Үшөө хойто жэлынь, 1937 ондо, Улаан-Үдэ — Москва гэhэн маршрудаар гараhан буряад табан санаша басагадые түмэр харгыгаар үдэшэжэ ябаха хүндэдэ хүртэhэн байгаа.

Тиигэжэ минии бэелүүлхэ хэрэг ажал нилээд үргэдөө hааб даа. 1938 оной эхээр секретариин орлогшоор, тэрэл оной hүүл тээ республикын Газар ажалай наркомадай комсомолой комитедэй секретаряар hунгагдаа бэлэйб...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, партиин Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. МОДОГОЕВ республикын түрүү хониншодтой хөөрэлдэжэ байна. (1983 оной фото-зураг).

БУРЯАД НОМУУД ЯАХАДАА ХОМОРЖООБ?

1930-40-аад онуудай үедэ буряад хэлэн дээрэ номууд элбэг байдаг hэн. Мүнөө тиимэ номуудые олохонь тон хомор болошоо. Манай уран зохёолшод номуудые үсөөнөөр бэшэдэг болошоо гээшэ гү?

Урдань минии бага байхада, манай уран зохёолшод Ц. Дон, Х. Намсараев, Б. Абидуев, Солбоной Туяа, Д. Дашинимаев хойшодоо Ц. Галсанов, А. Шадаев, Ж. Тумунов, Ч. Цыдендамбаев гэгшэд hонин номуудаа түрэлхи хэлэн дээрээ гаргадаг байгаал. Мүнөө үеын бэлигтэй поэдүүд номуудые үсөөнөөр хэблүүлнэ гэжэ hанаха байнаб. Юундэ ород болоод монгол зохёолшодой номуудые үсөөнөөр оршуулнаб? Урдын поэдүүд, жэшээнь, Б. Абидуев, С. Туяа гэхэ мэтэшэлэн hайн оршуулагшад байhан ха юм.

Н. Островскиин «Булад яажа хатуужааб?», «Шуурган дундуур түрөөшэд» гэжэ номуудые буряад сэрэгшэд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайндашье абажа ябаhан түүхэтэй. Би эдэ номуудые сэрэгэй үедэ 7 жэл шахуу хадагалжа ябаhанаа hананаб. Тэрээнhээ гадна М. Шолоховой, Д. Фурмановай номууд олон байдаг hэн. Ород классигуудай — А. Пушкинай, Н. Некрасовай, И. Тургеневэй, А. Толстойн, М. Лермонтовэй номууд, И. Крыловой баснинуудай суглуулбари зохёолнуудые мүнөө хаанашье харахагүйш. Тэрээнhээ гадна мүнөө Буряадтамнай hайн оршуулагшад бии ха юм. К. Седыхэй «Даурия», «Отчий край» гэхэ мэтэ номуудые буряад хэлэн дээрэ оршуулаа hаа, ехэ зохид, бидэ, аха үеын зон уншажа баясахал байгаабди.

Тэрээнhээ гадна монгол поэдүүдэй номууд буряад хэлэн дээрэ ехэ хомор зандаа. Би Улаан-Үдэ хото ерэхэдээ, буряад номуудые бэдэрээд олодоггүйб. Ганса нэгэл монгол номуудые олодогби. Хаана худалдадаг юм — мэдэхэ хүн байдаггүй. Мүнөө сагта буряад хэлэнэймнай мартагдаха туйлдаа хүрөөд байхада, түрэлхи хэлэн дээрэ номуудай хомор болоhондо халаглмаар лэ байна.

Түрэлхи хэлээ, урдынгаа угсаата ёhо заншалнуудые бү мартаял, али болохоор hэргээжэ, сахижа ябаял гэжэ залуу үетэндөө захиха дурам хүрэнэ.

Дамба ЦЫБИКОВ,
дайнай ба ажалай ветеран.

Дээдэ-Үшөөтэй.
Зэдын аймаг.

...УУШАН ХЭЛЭ БЭШЭГГЭЙ ХЭШЭЭЛНҮҮД

VI.

...hан нэгэдэ- ...гээ үгэнүү- ...үзэглэжэ hу- ...охи хэшээл- ...онобди. Э... ...ала юумэ ...үдэе тании ...эйнгээ ү... эхиндэ, дунда, hүүлдэ хэрэглэгдэдэг түхэлнүүдиень таниха болохо, үзэгүүдээ холбожо, үе болон үгэ болгон уншажа hураха, мэдүүлэлнүүдые түргөөр уншажа hураха — эдэ болоно. Анханhаа түргэн уншаагүй hаа, мэдүүлэлэй юрэнхы удхые саашадаа ойлгожо абахань бэрхэ болохо юм, юундэб гэхэдэ, мэдүүлэл соохи үгэнүүд улам олон, улам уншахада хүшэр болодог ха юм.

[illegible]

Энэ самбара байимой. Тэрэ цагасу байимой. Цагасу хамига байимой. Цагасу ширэгэн дэгэрэ байимой. Цагасу цаган байимой. Самбара хара байимой. Энэ цагасу йамбар байимой. Энэ цагасу цаган байимой.

Тэрэ бичи. Та цагасун дэгэрэ бичи. Та самбара дэгэрэ бичи. Чи үзүг аб. Чи эндэ сагу. Та тэндэ сагу. Та сандали дэгэрэ сагу. Чи эндэ бичи. Чи энэ сандали дэгэрэ сагу. Та тэрэ ширэгэн дэгэрэ бичи. Энэ йамбар харанда байимой. Энэ хара харанда байимой. Тэрэ йамбар цагасу байимой. Тэндэ цаган цагасу байимой. Тэрэ ширэгэн дэгэрэ хара үзүг байимой. Эндэ нигэн ширэгэн, хойар сандали байимой. Тэндэ нигэн хара самбара байимой.

Та сайин уу? Сайин! Сонин йагу байимой? Йагу чу үгэй! Тан-дур сонин йагу байимой? Йагу чу үгэй!

Мэдүүлэл түрүүн үзэглэжэ уншаад, тэрээнээ дахин хуушан үгүүлбэритэйгээр түргөөр уншажа, тииhэнэй hүүлээр буряадаар хэлэхэ хэрэгтэй. Иигэжэ уншаhан юумэнэйнгээ удхые hайнаар ойлгожо абаха шухала.

Сайн. Та сайин уу? Сайин Сонин йагу байимой. Йагу үгэй Тан дур сонин иагу байимой. Йагу чу үгэй.

«ДЖАНГАР» ДАХИНАА ЗЭДЭЛНЭ

Манай федерациин бүлэдэ

МҮНӨӨНЭЙ хальмагуудай угсаатан болохо ойрад ототой түлөөлэгшэд хадаа Каспиин далай шадарай талануудаар Түбэй Азиин гүн сооhоо ерэhэн юм. Тэрэ сагhаа хойшо үнгэрhэн дүрбэн зуугаад шахуу жэлэй хугасаа соо тэдэнэр эндэ нютагжаа. Тэдэнэр Россида үнэн сэхэ байhанаа нэгэтэ бэшэ гэршэлээ юм. Жэшээлхэдэ, 1814 ондо Наполеоной орхижо зугадаhан Париж руу ородой армиин полкнуудтай хамта хальмаг морин сэрэгшэдшье оролсоhон байгаа...

Совет засагай жэлнүүдтэ хальмаг арад өөhэдын автономитой боложо, өөрын үндэhэ яhатанай алба хаагшадтай болоод, соёл, искусстваяа хүгжөөжэ захалаа hэн. 1943 ондо хальмагууд манай ороной бусадшье үндэhэ яhатан мэтэ Сталинай захиралтаар хашалта хаалтада ороhон юм. Тиигэжэ Хальмагай автономито республика үгы хэгдэжэ, бүхэли арад Сибирь руу хүсөөр сүлэгдэhэн байгаа. 13 жэлэй үнгэрhэн хойно хальмагууд түрэл хизаар дайдадаа бусаха аргатай болоо юм. Хрущевой захиржа байhан үедэ тэдэнэй автономи дахинаа байгуулагдаа бэлэй.

Мүнөө хальмагууд 150 мянган шахуу хүн болодог. Хашалга хамалгын үе тэдэнэртэ мүр улагүй үнгэршөө бэшэ юм даа. Тэдэнэй хэдэн үеын хүн зон үндэhэн хэлээ, үг заншалаа, буддын шажанда шүтэдэг үргэл мүргэлөөшье мартаа. Мүнөө сагта республикын түб — Элистын гудамжаар хүн зонойнь гол түлэб ородоор харилсажа байхые дуулахаш. 1961 ондо хальмаг хэлэ заадаг hүүлшын hургуули хаагдаа hэн. Олонхи залуу хальмагууд ород нэрэтэй болонхой. Республика соо буддын шажанай нэгэшье дасан үлөөгүй.

Гэбэшье ойрын жэлнүүдтэ дурсагдагша бүхы дутагдалнууд үндэhөөрөө хубилха ёhотой гэhэн найдал хүн зонойнь сэдьхэлдэ бадаржа байна. Нютагай засагай органуудай болоод правительствын дэмжэлгээр түрэлхи хэлээ, үндэhэн соёлоо hэргээн хүгжөөхэ талаар эршэмтэй хэмжээ ябуулганууд эндэ эхилэнхэй. Тэдэ бүгэдые хүсэлдүүлхэ хэрэгэй эдэбхитэд хадаа багшанар, журналистнууд, уран зохёолшод, эрдэмтэд болоно. Тон түрүүшын ээлжээндэ хальмаг хэлые улад зоной дунда харилсаанай болгон дэлгэрүүлхэ шухала.

— Үхибүүн хадаа түрэлхи хэлээ гэр бүлэ соогоо ойлгожо эхилнэ,— гээд хэлэ бэшэгтэй мэргэжэлтэ Н. Убушаев хөөрэнэ.— Гэбэшье манай олонхи гэр бүлэнэр гансал ород хэлэн дээрэ харилсажа байhаар. Тиимэhээ бидэ үхибүүдые гурба наhатайнаань хальмаг хэлэндэнь hургажа эхилхэ гэжэ шиидээбди. Тиимэhээ мүнөө республикын үхибүүдэй бүхы саадуудта үндэhэн яhатанай үхибүүдэй байhан лэ бүлэгүүд хальмаг хэлэндэ hургагдажа эхилбэ. Гурбан жэлэй саана түрэлхи хэлэн hургуулинуудта заагдажа эхилбэшье, энэ хэрэгэй хаа хаанагүй үшөөл хүсэдөөр нэбтэрүүлэгдээгүй.

Багшанар болон hуралсалай методическа хэрэгсэлнүүд мүнөө үедэ олоор дуталдана,— гээд нүхэр Н. Убушаев хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Эдэ бүгэдые усадхаха зорилготойгоор Хальмагай университет түрэлхи хэлэ, литература зааха багшанарые бэлдэдэг отделенидэ студентнэрые олоор абадаг болоо. Тэрэшэлэн hуралсалай бүхы предмедүүдээр үндэhэн хэлэн дээрэ зааха программануудые болоод номуудые зохёохо зорилготой эрдэмтэдэй бүлэгүүд эмхидхэгдээ. Ойрын табан жэлэй туршада hуралсалай 130-аад пособинууд хэблэгдэхээр хараалагдаба.

1990 ондо хальмагуудай суута аман зохёол болохо «Джангарай» мүндэлhөөр 500 жэлэй ой гүйсэхэнь. Тэмдэглэгдэхээ байhан энэ гайхамшагта ойн баяр хальмаг арадай үндэhэ яhатанай оюун мэдэрэлые гүнзэгыгөөр хүлгүүлнэ. hургуулинуудта, клубуудта болоод элдэб эмхи зургаануудта түрэлхи хальмаг хэлээ шудалха зорилготой наhатай зоной кружогууд байгуулагдана. Мүн зарим эдэбхитэйшүүл «Джангарые» хоолойгоо тусхайгаар хашан дуулажа гүйсэдхэдэг арадай искусствые—джангарчиин шадабариие hэргээн дуулажа hурана. Үндэhэн яhатанай эдэ бүхы соёлой зүйлнүүдые hэргээн бадаруулха хэрэгтэ республикын «Хальмг үнн» газетын редакци эдэбхитэйгээр оролсонхой.

— Манай газетые олонхи зомнай ядууханаар уншадаг гэжэ мэдэнэбди,— гэжэ «Хальмг үнн» газетын редактор А. Альдаев хөөрэнэ.— Тиимэhээ газетээ гансашье мэдээсэлнүүдэй бэшэ, мүн түрэл арадайнгаа түүхые, ёhо заншалнуудые, хэлэ, литературые шэнжэлхэ, шудалха юрэ бусын дэбтэршүү болгохые оролдонобди. Газетымнай бүхы материалнууд тодо hонор, олондо ойлгосотой, абтасатай хэлээр бэшэгдэнхэй байдаг. «Хүүгэдэй буланда» багашуулда зорюулагдаhан онтохонууд, шүлэгүүд, рассказууд болоод үхибүүдэй дуунууд үгтэдэг гээшэ. Арадайнгаа оньhон үгэнүүдые, таабаринуудые, оюун сэсэн удхатай үреэлнүүдые ниитэлhэн тусхай хуудаhануудые гаргажа заншанхайбди. Тэрэшэлэн арадайнгаа ёhо заншалнууд, hайндэрнүүд тухай уншагшадтаа хөөрэнэбди. Эдэ мэтын хэмжээ ябуулгануудай ашаар газетымнай уншагшадшье олошороо.

Республикын соёлой министрэй обог хальмаг байба. Харин нэрэнь ород — Владимир Салдусов. «Хальмаг нэрэтэй үхибүүд олошоржо байна», — гээд тэрэ энеэбхилнэ.

Республика өөрын национальна драмын театртай юм. Мүнөө үедэ Щепкинэй нэрэмжэтэ Москвагай театральна училищиин хальмаг отделенидэ 16 студентнэр hуража байна. Тэдэнэр гурбан жэлэй үнгэрхэдэ, нютагаа бусажа, түрэл театртаа бэлиг шадабарияа харуулан ажаллажа эхилхэ, — гээд Владимир Салдусов хөөрэнэ. —Тэрэшэлэн «Тюльпан» гэжэ арадай дуу, хатарай ансамбль хүдэлнэ. hаяшаг арадай инструментнүүдэй оркестр байгуулагдаба. 1990 ондо хальмаг арадай анха түрүүшын «Джангар» гэжэ оперо табигдахаяа байна.

Шажан мүргэлэйшье талаар хальмагуудай hүзэгэй мэдэрэл hэргэжэ байнхай — мүнөө дээрээ Буряад оронhоо зорижо ерэhэн лама үнгэрhэн дайнhаа хойшо анха түрүүшынхеэ Хальмагта баригдажа эхилхэ Буддын шажанай дасанай hуурине арюудхажа үгөө юм.

hаяшаг эндэхи газетэдэ хальмаг нэгэ уран зохёолшо арадайнгаа хуушанай сэсэн иимэ захяае дурдаhан байна: басагаяа холо хадамда үгэhэн эхэнь тэрээндээ бэлэг болгон хүүгэдэй гурбан самса, бүhын горьё гэхэ мэтые эльгээhэн байгаа. Булад түмэрөөр хэгдэhэн тэрэ горьеын хэлэн, эхэ нютагhаа холо ошоhон басаганда түрэлхи хэлээ мартажа болохогүй, харин хүүгэдэй гурбан самсаханууд хадаа түрэлхи хэлээ гурбан үедөө: хүбүүндээ, ашадаа мүн гушадаа арга заатагүй дамжуулха ёhотойш гэhэн эхынь нангин захяа байгаа юм. Энээнhээ уламжалан хэлэхэдэ, элинсэгүүдэйнгээ эртэ урдын дурсагдагша захяае бэелүүлхэбди гээд хальмагууд мүнөө батаар шиидэнхэй.

Александр ЕВРЕИНОВ,
АПН-эй корреспондент.

ТАСС ХИЛЫН СААНАhАА

...жо байhан үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтэ Европодохи тогтууритай байдалда аюул тохёолдуулбагүй гэжэ мэдүүлhэн байгаа.

Варшавска Договорой бусад гүрэнүүдтэй манай ороной харилсаанууд гол түлэб шадань хорооходоор республика бэлэн. Ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаhан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдтэй уулзахын түлөө республика ехэ оролдолго гаргана.

ФРГ-тэй баталhан хэлсээнүүдэй олонхид бэелүүлэг-...

ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА МЭДҮҮЛГЭ

БЕРЛИН. Зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи харилсаануудта ГДР өөhэдынгөө политикын бата найдамтай байhые баталба гэжэ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Х. Модров ГДР-эй Арадай палатын Берлиндэ нээгдэhэн 14-дэхи сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Тэрэ правительственна мэдүүлгэ хэхэдээ, ГДР-тэ болоhайнаар хүгжөөгдэнэ гэжэ премьер-министр мэдүүлбэ. Договорой талаар союзнигуудай хоорондохи харилсаанда демократи үргэдхэхын түлөө ГДР тэмсэнэ. Советскэ Союзтай холбоо барисаа тогтоолго ехэ удха шанартай байна гэжэ правительство тоолоно.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые саадэжэ байна гэжэ Х. Модров ФРГ-тэй тогтооhон харилсаа холбоон тухай хэлэхэдээ мэдүүлбэ. ГДР эб найрамдалта политикаяа батаар бэелүүлнэ, Европодохи тогтууритай байдалда огто хоро хүргэхэгүй юм. Одер Нейсе дээгүүр тогтоогдоhон хилэ тухай асуудалаар хараа бодолнай хубилгагдашагүй юм гэжэ тэрэ тоолоно.

К. АКИНО МЕМОРАНДУМДА ГАРАА ТАБИБА

МАНИЛА. Филиппинын президент Корасон Акино правительственна тусхай меморандумда гараа табиба. Экономическа доройтон уналгаhаа ороноо гаргажа, Филиппинын хүн зоной дунда үгытэй ядуу байдалые усадхаха талаар шэглүүлэгдэhэн захиргаанай ажал ябуулгын программа тэрээн соо табигдана.

Энэ документтэй таарал-дуулан, ороной ехэ ехэ министерствэнүүд болон албан зургаанууд хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ аграрна реформо бэелүүлгые хурдадхаха, транспорт болон хэлхээ холбооной хэрэгсэлнүүдэй хүдэлмэриие hайжаруулха, эрдэм hуралсалай ба медицинскэ хангалгын шанарые дээшэлүүлхэ, олониитэдэ байрын гэрнүүдые үргэнөөр бариха талаар шэглүүлэгдэhэн гүнзэгы ехэ дурадхалнуудые дары зохёожо, президентын урда табиха ёhотой.

Энээнтэй дашарамдуулан, орон дотороо амгалан тайбан, түни түбшэн байдал хангаха, сэрэгэй болон граждан засагаархидай хоорондохи харилсаае эдэбхижүүлхэ, албан хойрог ябадалтай тэмсэлые шангадхаха гээшэ манай захиргаанай ажал ябуулгын мүнөөнэй шатын гол зорилгонууд болоно гэжэ Акино тэмдэглээ.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ХАРИЛСАА ХОЛБООН

БУДАПЕШТ. Теоретическэ, политическэ ба эмхидхэлэй асуудалнуудаар онсо илгаатай байгаашье hаа, Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин ба Венгриин социалис партиин хоорондо бүтэмжэтэй hайн харилсаа холбоо тогтоохо арга боломжонууд бии гэжэ ВСРП-гэй гүйсэдхэхэ секретариадай ВСП-гэй Президиумдэ эльгээhэн бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Зүүнэй үзэлтэй аха дүү хоёр партиин хоорондохи хёмороо зүришэлдөөн имагтал тэдэнэй хамтын дайсанда — хархис хүсэнүүдтэ аша үрэ ехэтэй байхадаа болохо. Арад зоной ба обществын аша туhада үнэхөөрөөшье демократиин үндэhэ hуури дээрэ политическэ ба экономическа байгуулалта бэелүүлэн, зүүнэй үзэлтэй бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ шухала.

ШУХАЛА АСУУДАЛ ХЭЛСЭГДЭБЭ

СОФИ. БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Младенов Болгариин интеллигенциин түлөөлэгшэдтэй эндэ уулзахадаа, ороной ниитын ажабайдалай эгээл шухала асуудал болохо национальна асуудалые зүбшэн хэлсэhэн байгаа.

Энэ хадаа Т. Живковэй дура зоргоороо хүтэлбэрилhэн засаг захиргаанhаа үлэhэн эгээл орёо хүшэр зүйлнүүдэй нэгэниинь болоно гэжэ Болгариин хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглээ. Хэдэ хэдэн алдуу эндүүнүүд болон дутуу дундануудые 1989 оной декабриин 29-нэй шиидхэбэри элирүүлhэн байгаа. Энэ шиидхэбэри хадаа ороной тюрк хэлэтэй болон мусульман шажантай хүн зоной конституцяар хараалагдаhан эрхэнүүдые hэргээхэ тухай шиидхэбэри болоно. Энэ хадаа орон дотор, парти дотор демократиие үргэдхэхэ хараа шугамай үрэ дүн мүн. Дотоодын болон гадаадын политическэ эрхэ нүхэсэлнүүдые хашаhан харшалhан ушар болоно гэжэ П. Младенов мэдүүлээ.

Уулзалгада хабаадагшад энэ асуудалые али бүхы талаhаань шэнжэлhэн байгаа. Национальна политикада тохёолдоhон зарим дутуу дундануудые усадхан зайсуулха тухай БКП-гэй ЦК-гай, НРБ-гэй Гүрэнэй ЦК-гай, шиидхэбэри болоно.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

hАЙНААР АМАРНА

Саяан уулын хормойдо түбхинэhэн Аршаан курорт байгуулагдаhан саrhаа хойшо хэды олон зоной бэеын hайжарха, амарха хэрэгтэ туhа хүргөө гээшэб! Жэл бүри тус курортдо 20 мянганhаа дээшэ ажалшад ерэжэ, аршаан булагай ажамидаралтай уhанай дээжэhээ хүртэжэ, амарна. Эндэ баригдаhан олон тоото байрануд жэл бүри hэльбэн заhабарилагдадаг, сэбэрлэгдэдэг юм.

Хэдэн жэлэй саана баригдажа эхилhэн амаралтын шэнэ корпус одоошье ашаглалгада үгтэбэ. «Саяан» гэжэ нэрэтэй болоhон тус корпусто мүнөө нэгэ доро 300—400 хүн ээлжээтэ амаралтаяа үнгэргэхэ, бэеэ hайжаруулха, аргалуулха аргатай болонхой.

— Аршаан курортдо амархаяа Эхэ ороноймнай нютаг бүриhөө ажалшад олоорсо ерэдэг. Түнхэнэй райондо ерэхые зүбшөөhэн тусхай пропускын бии болоhонhоо хойшо холын нютагуудhаа аршаан булагта амархаяа ерэгшэдэй тоо үсөөржэ эхилээ,— гэжэ Аршаанай территориальна нэгэдэлэй ахамад врачай орлогшо Л. А. Полянская хөөрөө hэн.

Жэлэй дүрбэн сагта таhалгаряагүй хүдэлжэ байдаг курортдо амархаяа холо, ойроhоо ерэhэн ажалшад 24 хоногой туршада, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй харууhан доро бэеэ аргалуулаад, сэбэр агаарта амараад, гэр гэртээ тарана гээшэ.

— Бидэ энэ Аршаанда хоёрдохиёо ерэбэ гээшэбди. Хотын үбшэнтэй маанадта аршаан булаг ехэ туhа хүргэнэ,— гэжэ Шэтын областьhоо ерэhэн бульдозерист А. П. Малютин, Благовещенск хотын институтуудай нэгэнэй жолоошон А. И. Семилетов болон бусад хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Аршаанда амаржа байгшад сүлөө сагтаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ фототекст.

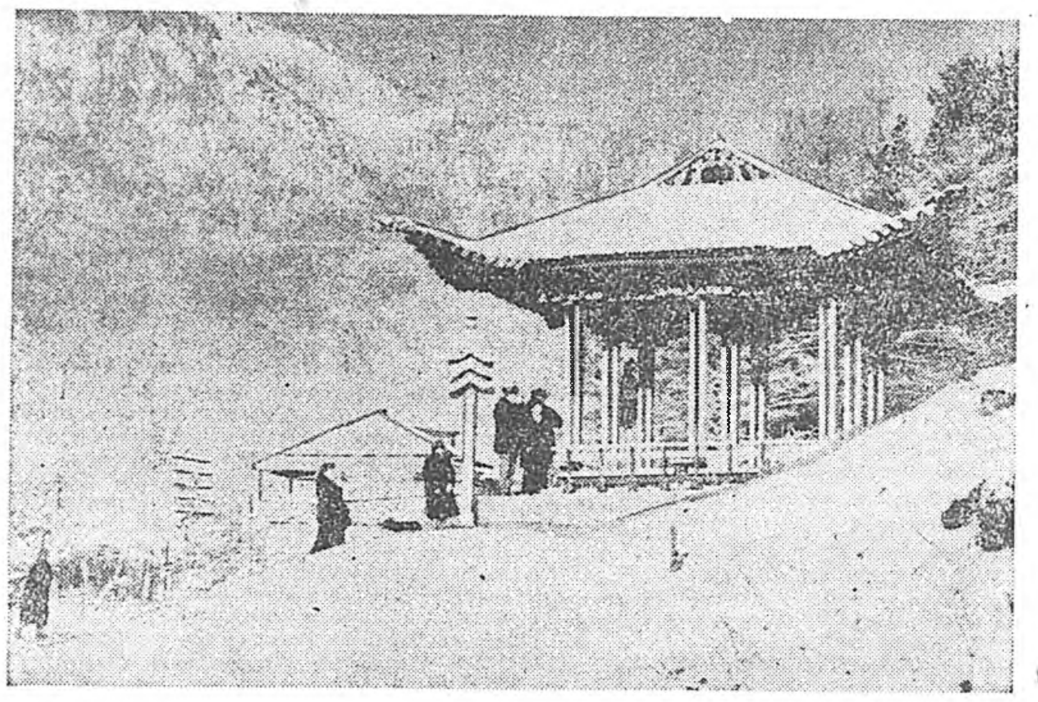

БАГШАНАРАЙ КЛУБ

Районой арадай эрдэм hургаалай таhагай үүсхэлээр Хоридо багшанарай клуб эмхидхэгдэбэ. Энэ клубай гол зорилгонь хадаа посёлогой бүхы багшанарай дундахи харилсаа холбоое бүри нягта болгохо, сүлөө сагаа hонирхолтойгоор үнгэргэхэ, залуу үетэнние hургаха талаар түрүү онол арганууды нэбтэрүүлхэ, бэе бэеынгээ методикотой дүтөөр танилсаха ябадал мүн болоно. Илангаяа мүнөө үе сагта багшанарай хэлсэхэ, шэнжэлхэ асуудалнууд олон ааб даа.

Посёлогтомнай дунда хоёр hургуули, техническэ мэргэжэлэй нэгэ училищи бии юм. Эндэ дүн хамта 2150 хүн hурана гээшэ.

Клубай ажал ябуулгын совет hунгагдажа, саашанхи ажалайнь тусхай программа зохёогдожо, баталагдаа hэн.

Клубай нээлгэдэ зорюулагдаhан баяр ёhололой үедэ концерт наадан эмхидхэгдэжэ, олондо hайшаагдаа.

Хоёрдохи уулзалгань Уласхоорондын эхэнэрнүүдэй hайндэрэй урдахана болохоор хараалагдана. Хорини нэгэдэхи дунда hургуулиин багшанар энэ уулзалгые эмхидхэхэ юм. Программа соонь элдэб янзын зугаа наадан, конкурснууд үнгэргэгдэхэ, спортынш зүйлнүүдээр мүрысөөнүүд болохо юм.

Н. ЦЫРЕМПИЛОВА,
районой арадай эрдэм hургаалай таhагай методическа кабинедые даагша.

ШЭНЭ АЙЛ, ШЭНЭ ГЭР

Суулгын совхозой механизаторнууд аха дүүнэр Сэрэн-Доржо, Василий, Николай, Владимир Эрдынеевүүд түрэл нютагтаа арендно подрядай гуримаар ажалладаг юм. Тэдэнэр газар, техникэ даажа абаад, орооhото ургамалнуудые ургуулна. Амжалта яhалал түйлана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Одхон хүбүүн Владимирай hамга абажа түбхинэхэ гэхэдэнь, байха байра олдоогүй hэн.

Тиихэдэнь аха дүүнэр совхозhоо модо худалдажа абаад, өөhэдөө барижа, шэнэ гэртэ дүүгээ түбхинүүлээ hэн. Эндэ совхозой директор В. Л. Цыренов туhалаа.

В. ШИРДАРМАЕВ.

Мухар-Шэбэрэй район.

СЭЛЭНГЭhЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

БУЛТАНАЙ АНХАРАЛ

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ бүхэсоюзна жаса үхибүүдтэ зорюулагдаhан телемарафон эмхидхээ hэн. Энэ дамжуулга хараhан хүн hанаа амар hуутагүй ёhотой гэжэ hанагдана.

Гусиноозерск хотын урда зүгэй электрическэ сетиин коллектив үхибүүдэй жасада эгээн түрүүлэн мүнгэ дамжуулба. Диспетчерскэ албанай таhагые даагша Зоя Павловна Турчаниновагай үүсхэл оролдолгоор тус коллектив 180 түхэриг мүнгэ тус жасада эльгээбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ hайн дуратанай, тэрэ тоодо hургуулиин үхибүүдэй, пенсионернүүдэй эльгээhэн мүнгэн 00707201 счёдто оруулагдажа эхилээ.

БЭЛИГТЭЙШҮҮЛ ТОДОРОО

Улаан-Үдэ городто гармонистнуудай дунда республиканска конкурс боложе дүүрэбэ. Эндэ Сэлэнгын районой түлөөлэгшэд Ю. А. Боровков, В. Ф. Брянский, Л. В. Матвиевский, А. П. Карпов гэгшэд хэбаадалсаа юм. Александра Ивановна Москвитина арадай болон шог ёгто дуунуудые уран гоёор гүйсэдхэжэ, олоной магтаалда хүртөө. Тиигэжэ конкурсын дүнгөөр хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ шангаар урмашуулагдаhан байха юм.

Конкурсдо хүгжэм дуунда дуратай 70-аад хүн хэбаадаhан байна. Саашадаа иимэ конкурс заншалта болоо hаа, олоной дундаhаа бэлигтэй бэрхэ хүгжэмшэдые, дуушадые тодоруулжа байхань дамжаггүй.

К. ШОПХОЕВ.

ХАБА ШАДАЛАА ТУРШАБА

Үбэлэй амаралтын үдэрнүүдтэ Таксимо hууринда hурагшадай дунда боксоор нээмэл мүрысөөн үнгэргэгдөө hэн. Таксимогой ринг дээрэ тус hууринай гурбан hургуулиин, Баунтын районой Северный тосхоной hургуулиин командануудай жэра гаран эдир боксёрнууд хаба шадалаа туршаа юм. Эдэбхитэй тренер Алексей Романович Селинскиин хүтэлбэри доро hорилго хэдэг Таксимогой 1-дэхи дунда hургуулиин түлөөлэгшэд бусадhаа hайн бэлэдхэлтэй байжа нэгэдэхи hуури эзэлээ. Удаадахи hуурида айлшад, Северный тосхоной эдир боксёрнууд гараа.

Энэ мүрысөөндэ онсо шалгараhан, гоё hайхан техникэтэй байhанаа харуулhан эдир спортсменүүдые нэрлэбэл, Д. Вакуленко (Таксимогой 1-дэхи дунда hургуулиин 8-дахи классай hурагша), А. Посельский (тус hууринай 2-дохи дунда hургуулиин 7-дохи классай hурагша), А. Канашин (Северный тосхоной дунда hургуулиин 5-дахи классай hурагша), А. Макаров (энэл hургуулиин 3-дахи классай hурагша) гэгшэд болоно.

В. ШОЙДОРОВ,
Баунтын районой Северный тосхоной дунда hургуулиин багша.

УУЛЗАЛГА БОЛОХОНЬ

Бэшүүрэй дунда hургуули дүүргэгшэд жэл бүри hургуулидаа сугларжа, уулзалга эмхидхэдэг hайн hайхан заншалтай болонхой юм. Энэ жэлдэ болохоёо байhан уулзалга онсо илгаатай. Юуб гэхэдэ, тус hургуули 75 жэлэйнгээ ойн баярые эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэхээ бэлдэнэ. Тус hургуулиие 1941 ондо долоон хүн лэ дүүргэжэ гараа hаа, мүнөө энэ hургуули дүүргэгшэдэй тоо 4 мянган болохоёо байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ ороной алишье хизаар нютагуудhаа, хари гүрэнhөөшье амаршалгын бэшэг, телеграммануд hургуулиин нэрэ дээрэ ерэжэ захалба.

Тээмэндэ тус hургуули 1967 ондо дүүргэhэн С. М. Кузнецов медицинын эрдэмэй кандидадай диссертаци хамгаалба гэhэн баяртай мэдээсэл абтаа hэн.

Бури hаяхан тус hургуули 1950 ондо дүүргэhэн Г. Ц. Молонов эрдэмэй докторой диссертаци амжалтатайгаар хамгаалhан байха юм.

Ойн баярай уулзалга энэ жэлэй февраль hарын эхиндэ болохоор хараалагдана.

В. БОРИСОВ.

50 МҮНГӨӨР...

СССР-эй ДОСААФ-ай үнгэргэдэг лотерейн наадануудта манай Буряад ороной ажалшад олоороо хэбаададаг юм. 1989 ондо 150.000 түхэригэй лотерейн билеудүүд худалдагдаhан байна.

1989 оной декабриин 16-да Ашхабад хотодо болоhон тиражай дүнгөөр, манай республикын зон 86.021 түхэригэй үнэтэй сэнтэй юумэнүүдые шүүhэн байба.

Октябрьска райондо ажаhуудаг нэгэ хүн 50 мүнгөөр «Волга» автомобиль шүүбэ. Энэ машинын үнэ сэн 16.460 түхэриг юм. Тиихэдэ Железнодорожно районой нэгэ хүн баhал 50 мүнгөөр 9016 түхэригэй «Жигули» машина шүүжэрхёо. Тиихэдэ 4 хүн «Урал» мотоцикл шүүгээ. 24 хүн радиоприемник, «Нырок» гэжэ 11 онгосо, спортивна 10 костюм, 9 фотоаппарат, олон часы, магнитофон, магнитоло шүүhэн байна. 100 түхэриг мүнгэшье хүрэтэр шүүhэн зон бии.

Мүнөө 1990 оной СССР-эй ДОСААФ-ай лотерейн билеудүүд худалдагдажа эхилбэ. Эдэ билеудүүд «Союзпечатиин» киоскдо, магазинуудта, нөөсэлэлгын кассануудта худалдагдана.

Г. МАРТЫНЮК,
ДОСААФ-ай обкомой ахалагша инструктор.

ҮБЭЛЭЙ АМАРАЛТЫН ҮЕДЭ

Үбэлэй амаралтын үедэ Баунтын районой hургуулинуудай багшанарай спартакиада Багдарин hууринда үнгэргэгдөө hэн. Волейболоор, баскетболоор, шатараар, мэргэн буудалгаар, столой теннисээр районой hургуулинуудай багшанар команда командаараа мүрысэhэн байна. Хоёр үдэрэй шанга тулалдаанай дүн гаргахада, Россошиныын дунда hургуулиин багшанарай эбтэй команда илажа гараhан байба.

Энэ командын капитан Д. Д. Басауловые онсо тэмдэглэлтэй. Дмитрий Дувантеевич hургуулиингаа директорээр хүдэлхэдөө, даалгагдаhан коллективэйнгээ дунда физкультура, спорт хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулдаг, элдэб мүрысөөнүүдтэ өөрөөшье эдэбхитэйгээр хэбаадалсадаг юм. Энэ удаашье Д. Д. Басаулов волейболой, шатарай мүрысөөнүүдтэ хэбаадалсажа, командынгаа илалтада горитойхон хубитаяа оруулаа.

Бага-Амаладай дунда hургуулиин директор Юрий Назарович шатарай хюлгэ дээрэ болоhон шанга тулалдаануудта эрхимээр мүрысөө.

Мүн эндэ физкультурын, спортын талаар эдэбхитэн, Малоескиин дунда hургуулиин директор Александр Лайдапович Самбуевай спартакиадада эдэбхитэйгээр хэбаадалсаhые тэмдэглэлтэй.

Иигэжэ физкультурада, спортдо хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө анхаралай хандууласатай байхада, коллективэй дунда энэ туhатай хэрэгэй амжалтатайгаар ябадаг байhаниинь үшөө дахин гэршэлэгдэнэ ха юм.

Э. БОШЕКТУЕВ,
Багдаринай ДЮСШ-гай тренер.

ОЙН АЙЛШАН

Нёдондоной ноябриин долооной үдэр милициин лейтенант А. И. Сахаров Хяагта хотын үйлсөөр алхалжа ябаба.

Гэнтэ хэран гэhээнь тээ саанахана залуушуул сугларaад, шанга шангаар хөөрэлдэжэ байба. hэмээхэн дүтэлхэдэнь, дүхэриг соонь гүрөөhэн зогсожо байгаа бэлэй.

Тайгын айлшан нохойнуудта намнуулаад, хүсэгдэхэ болоходоо, хүнүүд руу гүйжэ ерэhэн байба. Милиционер А. И. Сахаров ДРСУ-гай бульдозерист В. М. Комаровтой хамта шархатаhан гүрөөhые «Жигули» машина соо оруулжа, ветеринарна лабораторидо абаашаа hэн. Тэндэ шархыень угаажа, эм дом түрхеэд, ой руу абаашажа табиба. Гүрөөhэниинь абарагшадтаа «баярыешье хүргэнгүй», ондого-сондого дэбхэрhээр далда орошоо hэн...

Е. СУРМАЧ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

ЯНВАРИИН 15-hаа 21 ХҮРЭТЭР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

7 час 30 минутаhаа 16 час 30 минута хүрэтэр заhабариин хүдэлмэри хэгдэхэ.

МОСКВА. 16.30—«Двадцать шесть веков и...»—грузин ба еврей арадуудай хани харилсаан тухай баримтата фильм. 17.20—СССР-эй Гостелерадиогой ород дуунай академическэ хоорой баянистнуудай квинтет наадаха. 17.40—Хүүгэдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 18.45—«Ты услышь меня»—фильм-концерт. 19.25—Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 19.30—Время. 20.00—П. И. Чайковскиин 1990-дэхи он. «Щелкунчик»— СССР-эй Гүрэнэй Ехэ театрай зүжэг. 22.00—Время. 22.30—Литературно-уран hайханай «Үгэ» гэhэн видеоканал.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

9 часhаа 18 час 05 минута хүрэтэр заhабариин хүдэлмэри хэгдэхэ.

ВТОРНИК, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Дубровский» — 4 серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 11.45 — Мультфильмнүүд. 12.10 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 12.25 — Хүүгэдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 13.25—Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 13.30—Время. 14.00—«Аяншалагшадай клуб». 16.30—С. Рахманиновай зохёолнууд. 17.20—«Фантазии директора». Львовой үйлэдбэриин «Конвейер» нэгэдэлэй ажал ябуулга тухай баримтата фильм. 17.45—Философиин темэдэ хөөрэлдөөн. 18.30—«Газар дэлхэйн үхибүүд юун тухай дууланаб». 19.30—Время. 20.00 — Залуушуулай вестник. 20.30—Уран зурааша И. Иванюгай мастерской соо. 20.55—«Дубровский»—4 серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00—Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40 — Опереттэ зэмэлэгдэнэ. 23.50—Вратарь Л. И. Яшинай хүндэлэлдэ «Динамо» стадион дээрэ болоhон hайндэр тухай баримтата фильм. 00.15—«Манай уялганууд».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Владимир Соловьев. По поводу последних событий» — баримтата фильм. 9.35, 10.35—Географи. 8-дахи класс. 10.05, 11.05 — Француз хэлэн. 11.35, 12.35 — Географи. 7-дохи класс. 12.05—«Теплый хлеб»—эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 13.05—«Старый Новый год»— уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 14.15—«Сказы матушки Фроси о монастыре Дивеевском»—баримтата фильм. 14.40—Ритмическэ гимнастика. 15.10—«Благочестивая Марта»—уран hайханай фильм. 1-дэхи сери.

СРЕДА, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Дубровский»—4 серитэй уран hайханай фильм. 2-дохи, 3-дахи сери. 11.45 — «Газар дэлхэйн үхибүүд юун тухай дууланаб?». 12.45—Мультфильм. 12.55 — Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «hолонго» гэhэн уласхоорондын VIII фестиваль (Швейцари). 13.30—Время. 16.30—hайн дуранай циркын коллективүүдэй концерт. 17.20— Баримтата фильмүүд. 17.50—«Магитай» уулзалга»—очерк. 18.25—Хүүгэдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 19.25—Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 19.30—Время. 20.00—Дэбжэлтэ. Мэдээсэл. Соносхол. 20.30—Мультфилим. 20.50—«Дубровский»—4 серитэй уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 22.00—Время. 22.30—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40—«Хүн ба хуули». 23.55—Эстрадна дамжуулга. 00.15—«Манай уялганууд».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Информатикын ба тоолон тодорхойлхо техникын үндэhэ hуури. 10.05, 11.05—Немец хэлэн. 11.35, 12.35—Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. 13.05—«Старый Новый год»— уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 14.10— Баримтата фильм. 14.30—«Благочестивая Марта»—уран hайханай фильм.

ЧЕТВЕРГ, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Дубровский»—4 серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи, 4-дэхи сери. 11.45—Хойто зүгэй, Сибириин болон Алас-Дурнын арадуудай үндэhэн искусствын hайндэр. Хабаровскhаа дамжуулга. 12.15 — Мультфильм. 12.25—Хүүгэдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 13.25 — Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 13.30—Время. 14.00—«Хүн ба хуули». 16.30—«Савраска»—үхибүүдтэ фильм. 17.35—«Нэгэдэл: эдэбхи үүсхэл, шуран шадамар байлга, ашаг олзо». 18.05—БССР-эй габьяата артистка М. Гулигинагай зохёохы ажал ябуулга тухай. 19.20—Мультфильм. 19.30—Время. 20.00—«16-тай ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 20.45—Дж. Верди. «Сила судьбы» оперын увертюра. 20.55—«Дубровский»—4 серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи сери. 22.00—Время. 22.30—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40—«Миний Чайковский». И. Смоктуновский хөөрэнэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Ноктюрн 1931 год»—баримтата фильм. 9.35, 10.45—Байгаали шэнжэлгэ. 5-дахи класс. 9.55, 11.05—Испан хэлэн. 10.25—Баримтата фильм. 11.35, 12.35—Биологи. 8-дахи класс 12.05—«За синей птицей»—баримтата фильм. 13.05—Богони фильмүүдэй киноальманах. 14.20—Ритмическэ гимнастика. 14.50—«Крутой поворот»—уран hайханай фильм.

УЛААН-ҮДЭ. 18.00 — Бо-

ПЯТНИЦА, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35 — «Дубровский»—4 серитэй уран hайханай фильм. 4-дэхи сери. 10.40 — Усть-Илимск хотын ДК-гай дуу, хатарай «Сибирь» ансамблиин концерт. 11.10—Баримтата фильмүүд. 11.40—«16-тай ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 12.25—Хүнэй институт. 13.30—Время. 16.30—«Я вернусь»—баримтата фильм. 17.10—Арадай аялга дуунууд. 17.25—В. И. Ленинэй Түбэй музейн шэнэ экспозици тухай. 18.10—«Хүхюун стартнууд». 18.55 — Совет үүдтэ—засаг! (Мценскэхи уулзалганууд). СССР-эй Верховно Соведэй депутат А. В. Копылова хабаадаха. 19.25 — Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 19.30—Время. 20.00 — «Озоновая дыра»—баримтата фильм. 20.45—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 20.55—«Дубровский»—4 серитэй уран hайханай фильм. 4-дэхи сери. 22.00 — Время. 22.30—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40— Хараа бодол. 00.10—Хүгжэмтэ дамжуулга. 00.35 — Баримтата фильм. 00.55—С. Рахманинов.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Автопортрет»—баримтата фильм. 9.35, 10.35—Хүгжэм. 7-дохи класс. 10.05, 11.05—Англи хэлэн. 11.35, 12.35—Географи. 6-дахи класс. 12.05—Англи хэлэн дээрэ баримтата фильм (Великобритани). 13.05—«Цвет граната» — уран hайханай фильм. 14.40—

СУББОТО, 20

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Эжы, аба бидэ гурбан». 10.05—Гэрэй академи. 10.35—Жэлэй дүрбэн саг. Январь. 11.35—Баримтата фильм. 11.55 — «Очевидное-невероятное» гэhэн дамжуулга. 12.55—Ород поэдүүдэй шүлэгүүд дээрэ найруулагдаhан дуунууд. 13.25—«Третий звонок»— баримтата - публицистическэ фильм. 14.35—«Илагшад». 15.35—Грузиин ССР-эй Гүрэнэй арадай хатарай академическэ ансамблиин концерт. 16.25—Леонид Быковэй фильмүүд болон рольнууд. «Максим Перепелица»—уран hайханай фильм. 17.55—Мультфильмнүүд. 18.25—Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «hолонго» гэhэн уласхоорондын VIII фестиваль (ФРГ). 19.00—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45—Г. Свиридов. Багахан триптих. 19.55—«Джинджер и Фред»—уран hайханай фильм. (Итали—Франци—ФРГ, 1989 он). 22.00—Время. 22.30—Агаарай долгиндо — хүгжэм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Волго мүрэнөөр модо урадхуулха асуудалнууд тухай баримтата фильм. 9.45—Фестивалиин хэшээлнүүд. 10.25 — «Щит и меч»—уран hайханай фильм. 1-дэхи фильм «Без права быть собой», 2-дохи фильм «Приказано выжить». 13.30—«Дэлхэй ба экологи». 15.30 — Агаарай долгиндо—Совет Росси. 18.00—Хоккейгээр СССР-эй

ВОСКРЕСЕНИ, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Бултанда хабаатай спорт. 9.15 — Симфоническа хүгжэмэй концерт. 9.40—«Спортлотогой» тираж. 10.00—Энеэдэ нааданай программа. 11.00—«Эсэгэ орондоо алба хэнэб». 12.00— Авторска дуун. 12.30—«Дэлхэйе тойрон»—альманах. 13.30—«Элүүр энхэ байлга». 14.15—«Бултанда хабаатай педагогико». 15.15 —«Привет с фронта»—уран hайханай фильм. 16.35—Мультфильмнүүд. 16.45 — Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд. 18.00 — М. Горький. «В. И. Ленин». СССР-эй арадай артист Ю. Яковлев уншаха. 19.00—«Полет с космонавтом»— үхибүүдтэ фильм. 20.20—«Горестный январь 24-го»—баримтата фильм. 21.30—Фортепианна хүгжэмэй концерт. 22.00—Долоон үдэр. 23.00—Чайковскиин нэгэдэхи номерой симфони.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!» 9.20—Алтайн телестудиин дамжуулга. 10.20 — «Сибирь на экране»—киножурнал. 10.30—СССР-эй арадай артист И. Ойстрах наадаха. 11.00—«Щит и меч»—уран hайханай фильм. 3-дахи фильм «Обжалованию не подлежит», 4-дэхи фильм «Последний рубеж». 13.30—В.-М. Моцарт. «Реквием». 14.30—«Манай hанагаа зободог газар» гэhэн циклhээ баримтата фильм. 15.00—Азербайджанай Гүрэнэй Кара Караевай нэрэмжэтэ камерна оркестр манай студида.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ Михаил Сергеевич Горбачевой Литвагай ССР-тэ ошоод байhан тухай ТАСС-ай корреспондентнүүдэй тоосоон газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи хуудаhанда ниитэлэгдэбэ.

РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй болон нютагай Соведүүдэй арадай депутадта кандидадуудай бүридхэлдэ абтаhан тухай мэдээсэлнүүд газетэдэ толилогдожо үргэлжэлhөөр.

hунгуулиин Ивалгын территориальна 806-дахи округhоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидат СССР-эй Оборонын министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ А. В. Ковтуновой Ивалгын районой hунгагшадтай уулзаhан тухай А. Субботиной репортаж номерто үгтэбэ.

СССР-эй арадай депутат С. Г. Шапхаевтай журналист А. Куклинай үнгэргэhэн интервью олоной анхаралда байха.

Сэнхир экран

ВОСКРЕСЕНИ, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Бултанда хабаатай спорт. 9.20—«Спортлотогой» тираж. 9.30—Ритмическэ гимнастика. 10.00—«С утра пораньше». 11.00—«Эсэгэ орондоо алба хэлгэ». 12.00—Үглөөнэй согтой хүхюун программа. 12.30—«Киногоор аяншалагшадай клуб». 13.30—Илалтын 45 жэлэй ойдо. «На всю оставшуюся жизнь»—дүрбэн серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи, 4-дэхи серинүүд. 15.35—«Хүгжэмтэ киоск». 16.05 — «Элүүр энхэ байлга». 16.50—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 18.05—Хүүгэдтэ зорюулагдаhан мэдээсэлэй - публицистическэ программа. 19.30—Аман үгын зохёолой ансамблиин концерт. Амаралтын үдэрэй кинозал. 19.55—Мультфильм. 20.25 — «Ищу человека»—уран hайханай фильм. 22.00—Долоон хоног. 23.00—Хэтэ мүнхын юумэн тухай бодолнууд. 23.15—«Хэрбээ гэдэргээ эрьежэ харабал...» А. А. Яблочкинагай нэрэмжэтэ Актёрой түбэй байшан соо болоhон театральна уулзалганууд тухай дамжуулга-дурсалга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!» 9.15—Мультфильмнүүд. 9.50 — «Старые долги»—уран hайханай фильм. 11.15—«Гэсэрэй зүрхэн» — буряад арадай эпосэй ба Намжил Балданогой драмын удхаар найруулан табигдаhан телевизионно зүжэг. Шэтэhээ дамжуулагдаха. 12.30 — Аяншалагшадай клуб. 13.30—«Булэ»—телевизионно журнал. 14.50—Амар мүрэн дээрэ гидроузелнуудые барилгын хойшолонгууд тухай. 15.10—Эдишэдитэ аттракцион. 15.30—Видеоканал. Экран дээрэ — Совет Росси. 18.00—Уласхоорондын программа. 19.00 — Санын спортоор дэлхэйн Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн. Эрэшүүл. 30 километр. 20.30—Доктор Сарчугай элүүржүүлгын шэнэ арганууд. «Бултанда хабаатай спорт» гэhэн циклhээ. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15—«П» тэмдэгтэйгээр» гэhэн дамжуулгын хуудаhануудаар. «Смоленскын түүхэ. Хатан-тайжа Телешеватай гурбан уулзалга». 22.00—Долоон үдэр. 23.00—Италиин киноискусствын түүхэhээ. «Ночь»—уран hайханай фильм.

Сагай уларил

Республикын хойто болон Байгал шадарай нютагуудаар саhан бударан орохо. Зүүн

Кино, театр

Театр оперы и балета
«Карлик Нос»— в 12, бенефис балета— в 19.

Бурятский театр драмы имени Х. Намсараева
Н. Дугаржабон. «Харалтуур хаан»— в 19-30. В гл. роли — нар. арт. БурАССР М. Елбонов.

Русский театр драмы
«Звезды на утреннем небе» — в 19-30.

«Дружба»
«Волчонок среди людей»— в 10, «Хон Гиль Дон»— в 12, 14-10, 16-10, 18-10, 20-20.

«Родина»
«Попутного ветра, синяя птица»— в 9-40, «Однажды в Америке» (3 с.)— в 11, 19-30, «Леди Макбет Мценского уезда»— в 15 (удл.), 17-40 (удл.).

«Прогресс»
Красный зал —«Хон Гиль Дон» — в 9-40, 11-30, 13-20, 15-10,

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды —2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации —2-34-05; переводов —2-54-93; писем и селькоров — 2-67-81; корректорская —2-33-61; выпускающие —2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин —91-1-44, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск —55-6-99, г. Закаменск —31-61, п. Кырен —91-9-79, п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия —2-33-77, вахта —2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.